

Апрели с. 2019

СИЁСАТИ ҲИСОБОТДИҲӢ ОИД БА ЛОИҲАҲО

European Bank
for Reconstruction and Development

Мундарица

Боби I: Ҳадаф	1
Боби II: Тавсифи мафҳумҳо	1
Боби III: Шартҳои техникӣ	Error! Bookmark not defined.
Боби IV: Инҳироф аз қоидаҳо, истисноҳо ва интишор	30
Боби V: Муқаррароти давраи гузариш	30
Боби VI: Санай пайдокунии эътибор	30
Боби VII: Тартиби қабули қарор	30
Боби VIII: Баррасӣ ва ҳисоботдиҳӣ	30
Боби IX: Ҳуҷҷатҳои алоқаманд	31

Боби I: Ҳадаф

БАТР дар ҳама амалиёти худ, ки ба маблағгузорӣ алоқаманд мебошанд, саъйю кӯшиш мекунад, ки рушди устуворро ҳамчун омилҳои асосии гузариш ба иқтисоди бозорӣ дастгирӣ кунад. Бо мақсади таъмини мувофиқати лоиҳаҳои Бонк ба меъёрҳои экологӣ ва иҷтимоии он, БАТР аз лоиҳаҳо риояи сиёсати экологӣ ва иҷтимоии худро талаб мекунад. Илова бар ин, Бонк вазифадор аст, ки мутобиқи Сиёсати Дастрасӣ ба иттилоот бо мақсади баланд бардоштани шаффофият ва ҳисоботдиҳӣ, беҳтар намудани муколама бо ҷонибҳои манфиатдори зарардида ва таҳкими идоракунии муносиб, маълумоти муайянро оид ба лоиҳаҳо ба ҷомеа интишор намояд.

Ин уҳдадориҳо тавассути таъсиси Мақоми мустақили ҳисоботдиҳии БАТР оид ба лоиҳаҳо (ММҲЛ) таъмин дода мешаванд. ММҲЛ баррасии мустақили аризаҳои шахсони алоҳида ё ташкилотҳоро мегузаронад, ки боварӣ доранд, ки ин ё он лоиҳаи аз ҷониби Бонк маблағгузоришаванда, ба онҳо зарар расонидааст ё эҳтимол дорад, ки зарар расонад.

Вазифаи ин мақом аз расонидани кӯмак дар рафъи ихтилофот байни ҷонибҳои манфиатдор оиди масъалаҳои иҷтимоӣ, экологӣ ва огоҳии аҳоли, ки ба лоиҳаҳо алоқамандӣ доранд, муайян намудани он, ки оё Бонк талаботи Сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ, аз ҷумла муқаррароти Сиёсати дастрасӣ ба иттилоотро, ки бо лоиҳаи мазкур алоқаманданд, риоя кардааст ё не; ва инчунин, дар ҳолати зарурӣ, барои баррасӣ намудани ҳолатҳои мавҷудаи аз ҷониби Бонк риоя нашудани ҳуҷжатҳои меъёрии зикргардида ва пешгирӣ намудани чунин ҳолатҳо дар оянда, иборат аст.

ММҲЛ як воҳиди функционалии мустақил буда, аз фаъолияти сармоягузории БАТР алоҳида идора карда мешавад (яъне ҷудо аз идоракунии амалиёти Бонк), ки бевосита ба Шӯрои директорон тавассути Кумитаи аудити худ ҳисобот медиҳад.

Ин Сиёсат Қоидаҳои тартиби дар соли 2014 қабулшудаи Мақомоти баррасии шикоятҳо оид ба лоиҳаҳо (МБШ) ҷойгузин мекунад.

Боби II: Тавсифи мафҳумҳо

Мафҳумҳое, ки дар Сиёсати мазкур истифода мешаванд, маънои зеринро доранд:

Бонк (ё БАТР)	Бонки аврупоии таҷдид ва рушд;
Ҳисоботи солона	Ҳисоботи солона, ки аз ҷониби ММҲЛ мувофиқи боби VIII-и ин сиёсат таҳия шудааст;
Кор (ё коргузорӣ)	баррасии ариза мувофиқи Сиёсати мазкур пас аз бақайдгирии он;
Аризадиҳанда	шахси (шахсони) воқеӣ ё вобаста ба ҳолати муайян ташкилот(ҳо), ки Ариза пешниҳод кардаанд;
Ариза	Муроҷиати аризадиҳанда ба ММҲЛ мутобиқи Сиёсати мазкур;
Муштарӣ	шахси (шахсони) воқеӣ ва (ё) ҳуқуқӣ, ки барои татбиқи лоиҳа масъуланд;

Шахсони таҳти таъсири лоиҳа қарорёфта

як ё якчанд шахсоне, ки дар минтақаи таҳти таъсири
лоиҳа қарорёфта ё дар минтақае, ки дар оянда зери таъсири
лоиҳа қарор хоҳад ёфт, зиндагӣ мекунад ва бевосита ё бавосита дар
натиҷаи фаъолити лоиҳа зарари экологӣ, иҷтимоӣ ё фарҳангӣ мебинанд
(ё хоҳанд дид). Зарар метавонад (аз ҷумла) дар натиҷаи муносибатҳои
меҳнатӣ ё шароити меҳнат, ба саломатӣ ва бехатарӣ, бо роҳи ба даст
овардани замин, кӯчонидани ғайриихтиёрӣ ё кӯчонидани иқтисодӣ,
таъсиррасонӣ ба гуногунии биологӣ, минтақаҳои муҳофизатшаванда ё
идоракунии устувори захираҳои табиӣ зинда, аз даст додани мероси
фарҳангии моддӣ ё ғайримоддӣ, ва ҳамкориҳои нокифоя бо ҷонибҳои
манфиатдор ё интишори нокифояи иттилоот расонида шавад;

Чораҳои эътино

ҳама гуна амалҳои (бевосита ё бавоситаи) тавсияшаванда ё
ичрошаванда, ки зараровар буда ба ҳама гуна ашхос бо
мақсади маҷбур кардани рӯпушкунӣ чиноят, монеъ шудан ба
ҳамкориҳои онҳо бо ММҲЛ ё ба пешниҳоди ариза, аз ҷумла
баррасии минбаъда таҳдид мекунад. Шаклҳои таъкиб, фишороварӣ,
кӯшиши тарсондан, муносибати таъбизӣ, маҳрумкунӣ аз ҳуқуқи
моддӣ, эҷодкунии хатар ба манбаҳои воситаҳои зиндагӣ,
ё ба номи нек, аз ҷумла таҳдиди зӯроварии ҷисмонӣ, таъкиби
чиноӣ ё аз озодӣ маҳрум карданро дар бар мегиранд;

Мақоми мустақили ҳисоботдиҳии БАТР оид ба лоиҳаҳо (ММҲЛ)

Мақоми мустақили ҳисоботдиҳӣ оид ба лоиҳаҳо, ки мутобиқи Сиёсати
мазкур таъсис дода мешавад;

Рохбари ММҲЛ

роҳбари ММҲЛ, ки барои амалисозӣ ва татбиқи Сиёсати мазкур, аз
ҷумла қабули қарорҳои, ки мутобиқи ин Сиёсат ба салоҳияти ММҲЛ
дохил мешаванд;

Рӯзи амалиёт

рӯзи корӣ, ки дар он БАТР, барои анҷом додани амалиёт дар Лондон
ва намоёндагҳои доимии худ боз аст;

Ташкилот

ҳама гуна сохтор, иттиҳодия ё гурӯҳ ҳамчун шакли ташкилоти
ихтиёрии ҷомеаи шаҳрвандӣ, ки манфиатҳои ин ё он қисми аҳоли
ё ҷомеаи шаҳрвандиро муаррифӣ мекунад. Ба ин мафҳум ташкилотҳои
ҷои зист, ташкилотҳои ҷамъияти шаҳрвандӣ, ташкилотҳои
ғайридавлатӣ, ташкилотҳои мардумони бумӣ, иттиҳодияҳои корӣ ва
иттифокҳои касаба дохил мешаванд;

Ҳисобот оид ба мониторинг

ҳисобот оид ба мониторинг, ки аз ҷониби ММҲЛ, мувофиқи бандҳои
2.5 ё 2.8 боби III ин Сиёсат таҳия шудааст;

Ҳисобот оиди санчиши мувофиқат ба меъёрҳои муқарраршуда

ҳисоботи оиди санчиши мувофиқат ба меъёрҳои муқарраршуда, ки дар
банди 2.7 боби III ин Сиёсат зикр шудааст;

Ҳисобот оид ба ҳалли мушкилиҳо

ҳисобот оид ба ҳалли мушкилиҳо, ки аз ҷониби ММҲЛ мутобиқи банди
2.4, боби III-и ин Сиёсат тартиб дода мешавад;

Ҳисоботи таҳлилӣ

Ҳисобот оид ба натиҷаҳои таҳлил, ки аз ҷониби ММҲЛ мутобиқи банди
2.10, боби III-и ин Сиёсат тартиб дода мешавад;

Ҳисобот оид ба

арзёбии мутобиқат ба

2 СИЁСАТИ ҲИСОБОТДИҲӢ АЗ РӮИ ЛОИӢАӢОИ БАТР

меъёр муқарраршуда	Ҳисобот оид ба арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда, ки дар банди 2.6, Фасли III-и Сиёсати мазкур зикр шудааст;
Нақшаи амали	
Рохбарияти амалиётӣ (НАРА)	нақшаи амал оид ба идоракунии амалиётӣ, ки дар банди 2.7.1 боби III-и Сиёсати мазкур зикр шудааст;
Сиёсати дастрасӣ ба Иттилоот	Сиёсати БАТР оиди дастрасӣ ба иттилоот (таҳрири соли 2019) ё таҳрири қаблан қабулшудаи ҳуҷҷати роҳнамои БАТР оиди дастрасӣ ба иттилоот, ки дар лаҳзаи тасдиқи лоиҳа аз ҷониби Шӯро ё роҳбарияти амалиётӣ Бонк амал мекард, агар Шӯро ваколатҳоро барои тасдиқкунӣ ба он вогузор карда бошад;
Қоидаҳои харид	қоидаҳои харид, ки дар Сиёсати БАТР оид ба хариди молҳо, корҳо ва хизматрасониҳои аз 8 ноябри соли 2017, дастури дахлдор ва ҳама гуна расмиёти татбиқшаванда, ки сари чанд вақт ислоҳ карда мешаванд;
Қоида ва тартиботи МБШ	Қоидаҳо ва тартиботи Мақоми баррасии шикоятҳо оид ба лоиҳа, ки соли 2014 қабул карда шудаанд;
Намоянда	ҳар як шахси (шахсони) воқеӣ ё ташкилот (ташкилотҳо), ки мувофиқи супориши аризадиҳандагон онҳоро тибқи ин Сиёсат намояндагӣ мекунанд;
Комиссияи тафтишот	Комиссияи тафтишотии Шӯро;
Феҳристи парвандаҳо	феҳристи парвандаҳои бақайдгирифташуда, ки мутобиқи банди 3.1, боби III-и Сиёсати мазкур пеш бурда мешавад ва дар сомонаи ММҲЛ ҷойгир карда мешавад;
Хулоса дар бораи ҳалли мушкилиҳо	шарҳи мухтасари ҳалли мушкилиҳо, ки аз ҷониби ММҲЛ мутобиқи банди 2.4, боби III-и ин сиёсат таҳия карда мешавад;
Шӯро	Шӯрои директорони Бонк;
Тарафҳо	шахсони воқеӣ, ҳуқуқӣ ва ташкилотҳое, ки бевосита ба парванда алоқаманд мебошанд. Аризадиҳандагон, намояндагони онҳо (агар вучуд дошта бошанд), департамент, шӯъба ё воҳиди дахлдори Бонк, муштарӣ ва дигар маблағгузориҳои лоиҳа ё сохторҳои масъул барои татбиқи лоиҳа низ аз ҷумлаи тарафҳо мебошанд;
Шахсони осебпазир	шахсон ё гурӯҳҳои аҳоли, ки аз рӯи хусусиятҳои худ, аз қабилӣ мансубияти ҷинсӣ, хувияти гендерӣ, тамоюли шахвонӣ, дин, мансубияти этникӣ, муносибат ба мардуми бумӣ, синну сол (аз ҷумла кӯдакон, ҷавонон ва пиронсолон), нуқсонҳои ҷисмонӣ ё рӯҳӣ, саводноқӣ, назари сиёсӣ ё вазъи иҷтимоӣ метавонанд аз таъсири лоиҳа нисбат ба дигарон зиёдтар зарар бинанд. Шахсон ва/ё аҳолии осебпазир инчунин метавонанд онҳоро низ дар бар гиранд, аммо бо онҳо маҳдуд намешаванд, ба монанди ашхосе, ки дар ҳолати осебпазир қарор доранд, ва зерӣ хати фақр зиндагӣ мекунанд хонаводаҳои беамин, оилаҳое, ки як саробон доранд, хонаводаҳо, гурӯҳи аҳолие аз ҳисоби захираҳои табиӣ зиндагонӣ мекунанд, муҳоҷирони меҳнатӣ, гурезагон, кӯчондашудагон ё дигар ашхоси кӯчондашуда, ки наметавонанд тибқи қонунгузориҳои миллӣ ва/ё ҳуқуқи байналмилалӣ оммавӣ ҳифз карда шаванд;

Боби III: Шартҳои техникӣ

1. ВАЗИФАҲО ВА ИДОРАКУНӢ

1.1 Ҳангоми кор бо аризаҳои ММХЛ ду вазифаи ғайрисудии мукамалкунандаи якдигарро иҷро мекунад, ки раванди муҳолифро дар назар надорад:

а) Вазифаи ҳалли мушкилиҳо, ки нигоҳ доштани муколамаи байни аризадиҳандагон ва муштариёро бо мақсади ҳалли масъалаҳои экологӣ, иҷтимоӣ ва огоҳкунии ҷомеа дар назар дорад, ки бе айбдор кардан ва гузоштани масъулият ба дилхоҳ шахс, боиси пешниҳоди ариза шудаанд.

ММХЛ бо ҷомеа, муштариён ва дигар ҷонибҳои таҳти таъсири лоиҳа қарорёфта ҳамчун як мақоми берунаи бетараф ҳамкорӣ намуда, тавассути усули тағйирпазир ҳаллу фасл намудани мушкилиҳо, ки барои ҳар ду ҷониб қобили қабул ва дар асоси розигии тарафайн мусоидат мекунад; ва

б) вазифаи назорати мутобикат ба меъёрҳои муқарраршуда, ки муайянкунии мутобикати БАТР-ро ба сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ ё муқаррароти марбут ба лоиҳа оиди Сиёсати дастрасӣ ба иттилоот дар бар мегирад. Ҳамин тариқ, вазифаи назорати мутобикат ба меъёрҳои муқарраршуда танҳо ба Бонк дахл дорад, на ба муштарӣ. ММХЛ бо машварат бо ҷомеа, кормандони Бонк, муштарӣон ва дигар тарафҳои таҳти таъсири лоиҳа қарордошта, муайян мекунад, ки оё ягон амал ё беамалии Бонк боиси риоя нашудани ягон муқаррароти Сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ ё Сиёсати дастрасӣ ба иттилооти марбут ба ин лоиҳа (аз ҷумла онҳое, ки назорати иҷроӣ уҳдадорӣҳои муштариро аз БАТР талаб мекунанд) шудааст.

Дар сурати мувофиқат накардани БАТР ба яке аз ду хуччати роҳнамои дар боло зикргардида, ин вазифа дар амал татбиқ намудани Бонк тағйироти тартиботии мушаххаси лоиҳаро пешбинӣ мекунад, ки барои бартараф намудани чунин номутобикатӣ, пешгирӣ кардани ҳодисаҳои номутобикатӣ дар оянда ва барои азхудкунии дарсҳои андӯхташуда, аз ҷумла тақвияти иқтисодии институтсионалии худ ба Бонк мусоидат мекунад.

1.2 **Дигар вазифаҳо.** Ваколатҳои ММХЛ инҳоро низ дар бар мегиранд:

а) муайян кардани дарсҳое, ки бояд дар сатҳи умумиташкилотӣ андӯхта шаванд, ки барои ошкор кардани мушкилоти умумӣ, пешниҳоди тавсияҳои созанда ва ташвиқи фарҳанги омӯзиши муттасилро дар БАТР мусоидат мекунад. Муқаррароти муфасссал оиди омӯзиши дарсҳо дар сатҳи умумиташкилотӣ дар ҷорҷӯбаи ММХЛ, аз ҷумла оиди вазифаҳои машваратӣ, ки дар банди 3.2. баён гардидаанд.

б) гузаронидани корҳои фаҳмондадиҳӣ бо ҷонибҳои манфиатдори дохилӣ ва беруна бо мақсади огоҳкунӣ ва дарк кардани ҳадаф, вазифаҳо ва фаъолияти ММХЛ. Банди 3.2. муқаррароти муфасссалро дар бораи вазифаи иттилоотдиҳӣ ва фаҳмондадиҳии ММХЛ дар бар мегирад.

1.3 **Принсипҳои роҳбарикунанда.** Ҳангоми иҷрои ин ҷаҳор вазифа, ММХЛ мувофиқи принсипҳои зерин амал мекунад:

а) *мустақилият ва бегаразӣ*: ба даст овардани эътимоди ҳамаи тарафҳо бо сабаби мустақилияти ММХЛ аз роҳбарияти амалиёти Бонк, инчунин муносибати одилона ва бегаразона бо ҳамаи ҷонибҳои манфиатдори ба парванда дахлдор;

б) *шаффофият*: мунтазам маълумот додан ба тарафҳо дар бораи рафти баррасии парванда, қори Мақомот ва дар бораи он, ки чӣ гуна

натиҷаҳоро тавассути ММХЛ ба даст овардан мумкин аст;

с) *пешгӯйшавандагӣ*: таъмини равандҳо, аз ҷумла расмиёти возеҳу равшан ва мураттаб;

д) *баробарҳуқуқӣ*: саъю кӯшиш барои таъмини дастрасии муносиб ба иттилооте, ки барои иштироки боиқрор дар равандҳои ММХЛ бо шартҳои одилона ва бо риояи махфият ба ҳамаи тарафҳо зарур аст;

е) *Дастрасӣ*: пешниҳоди маълумот дар бораи ММХЛ ба шахсони алоҳида ва гурӯҳҳое, ки эҳтимолан ба ин мақом тамос гирифта метавонанд; осон гардонидани дастрасӣ ба ин мақом ва таъмини баинобатгирӣ хусусияти фарҳангӣ ва гендерӣ дар фаъолияти мақоми зикргардида; мусоидат ба дастрасии бехатар ба ММХЛ тавассути таъмини махфияти парвандаҳо, арзёбии эҳтимолияти чораҳои таъкиб ва андешидани чораҳои коҳиш додани хатар.

1.4 Корҳо оиди ба таъмини ҳисоботдиҳӣ дар саросари Бонк анҷом дода мешаванд, ки як қатор вазифаҳо ва масъулиятҳои ба ҳам алоқамандро барои ММХЛ, Шӯрои роҳбарияти амалиёти Бонк пешбинӣ мекунад. Роҳбари ММХЛ иҷроиши вазифаҳои ҳисоботдиҳиро оид ба лоиҳаҳои Бонк мувофиқи Сиёсати мазкур, тавре ки дар фасли 3.3 дар зер оварда шудааст, идора мекунад.

1.5 ММХЛ мустақилона амал карда бевосита ба Шӯро итоат мекунад. Нақш ва вазифаҳои Комиссияи тафтишотӣ ¹ нисбат ба ММХЛ дар салоҳияти ин кумита муайян карда шудаанд. Муқаррароти марбут ба фаъолияти ММХЛ дар банди 3.3 поён оварда шудаанд.

2. ТАРТИБИ БАРРАСИИ ПАРВАНДАҲО

Тартиби баррасии парвандаҳо дар ММХЛ метавонад баъзе аз (вале на ҳама) марҳилаҳои зеринро дар бар гирад (расми 1):

а) бақайдгирӣ;

б) таҳлил;

с) **Варианти А:** Ҳалли мушкилиҳо бо назорати минбаъдаи қарордод оид ба ҳалли мушкилиҳо, агар чунин қарордод баста шуда бошад; ва (ё)

Варианти В: Арзёбии мутобикат ба меъёрҳои муқарраршуда, дар ҳолати зарури баррасии минбаъдаи мувофиқат ба меъёрҳои муқарраршуда ва назорати иҷроӣ нақшаи амали идоракунии амалиётӣ (ниг.ба Расми 1).

¹ Кумитаи тафтишотӣ ё ягон кумитаи минбаъдаи Шӯро, ки Шӯро ин вазифаи назоратро ба он вогузор мекунад

Расми 1. Схемаи тартиби баррасии парвандаҳо дар ММХЛ

* Дар сурати зарур шуморидани аризадиҳандагон, барои баҳодихии мутобиқат ба меъёрҳои муқарраршуда, ариза метавонад пешниҳод карда шавад.

чунин шахсони зери таъсири лоиҳа қарордошта) ва ҳама гуна посухҳои шахсони зери таъсири лоиҳа қарордоштаро ба ариза тасдиқ мекунанд;

Ҳадафҳо, меъёрҳо, усулҳо, шаклҳои ҳисоботдиҳӣ ва натиҷаҳои эҳтимолӣ барои ҳар як марҳила дар банди 2 дар поён ба таври муфасссал баён шудаанд.

б. сабабҳои, ки барои мустақилона пешниҳод накардани ариза аз ҷониби ин гуна шахсони тахти таъсири лоиҳа қарордошта боис шудаанд.

2.1 Пешниҳоди ариза

а) Кӣ метавонад аризаро пешниҳод кунад?

i. Ариза метавонад аз ҷониби шахс (шахсон) ё ташкилоте (ташкилотҳое) пешниҳод карда шавад, ки ба ақидаи онҳо тахти таъсири лоиҳа қарор доранд (ё хоҳан дошт);

ii) ММХЛ аризаҳоро аз ҷониби ташкилотҳое, ки мустақиман ва бавосита зери таъсири лоиҳа қарор надоранд низ қабул мекунад ва имконияти бақайдгирии онҳоро баррасӣ мекунад. Дар чунин маврид, ММХЛ ҳолатҳои аризаҳоро ба назар гирифта онро ба қайд мегирад, агар ариза дорои маълумоте бошад, ки ба талаботи мақом оид ба масоили зерини ҷавобгӯ бошад:

а. далелҳои, ки қўшишҳои аризадиҳандагонро барои барқарор кардани ҳамкорӣ бо шахсони зери таъсири лоиҳа қарордошта, оид ба масъалаҳои мушкӣ (дар мавриди мавҷуд будани

Дар сурати бақайдгирии аризаҳои пешниҳодшуда аз ҷониби ташкилотҳое, ки мустақиман ва бевосита тахти таъсири лоиҳа қарор надоранд, онҳо метавонанд дар доираи вазифаи ММХЛ оид ба назорати меъёрҳои муқарраршуда баррасӣ карда шаванд.

б) Чӣ гуна аризаро ба ММХЛ бояд пешниҳод кард?

Аризаҳо ба ММХЛ метавонанд дар шакли хаттии дилхоҳ пешниҳод карда шаванд. Гарчанде ки чунин талаб карда намешавад, дастурамалро оиди чӣ гуна пур кардан ва пешниҳод кардани ариза дар намунаи ариза ба ММХЛ, ки дар Замимаи А зикр гардидааст ва дар сомонаи ММХЛ ҷойгир карда шудааст, пайдо кардан мумкин аст. Барои тавзеҳот дар бораи чӣ гуна тартиб додан ва пешниҳод кардани ариза низ метавонед ба ММХЛ муроҷиат кунед. Аризаҳо метавонанд бо роҳи зерин ба ММХЛ пешниҳод карда шаванд:

i. шакли электронии ариза ба ММХЛ, ки бехатарии криптографӣ дар он таъмин

шудааст, ки дар сомонаи ММХЛ дастрас мебошад;

ii. шакли ариза ба ММХЛ (ки дар Замимаи А оварда шудааст); ё

iii. ҳама гуна андозаи дар шакли хаттӣ;

ба воситаи почтаи электронӣ ё факсимилӣ, дастраскуни ба воситаи почта ё шахсан ба суроғаи:

Суроғаи электронӣ: ipam@ebrd.com

Рақами факс: +44 20 7338

7633

Суроға:

Ба: Мақоми мустақили ҳисоботдиҳии БАТР оид ба лоиҳаҳо

Бонки аврупоии рушд ва таҷдид

One Exchange Square

Лондон

Британиёи Кабир

EC2A 2JN

Аризаҳо метавонанд ба ҳар намояндагии доимии БАТР (бо ишора ба намояндагии ММХЛ ҳамчун қабулқунанда - дар чунин ҳолат, намояндагии доимӣ аризаро ба ММХЛ дубора ирсол мекунад) низ ирсол карда/расонида шаванд. Суроғаҳои намояндагиҳои доимии Бонк дар сомонаи зерин нишон дода шудаанд:

<https://www.ebrd.com/contacts.html>

с) Ариза чӣ гуна маълумотро бояд дар бар гирад? Ариза бояд маълумоти зеринро дар бар гирад:

i. ном ва насаби шахси (шахсони) ё номи ташкилот (ташкилотҳо)-и аризадиханда;

a. аризадихандагон метавонанд махфӣ нигоҳ доштани маълумоти шахсии баъзе ё ҳамаи шахсон ё ташкилотҳоеро, ки дар ариза зикр гардидаанд, талаб кунанд. ММХЛ тарафдори махфӣ нигоҳ доштани маълумоти шахсӣ мебошад, ба шарте, ки хоҳиш дар бораи махфӣ нигоҳ доштани маълумот дар ариза ба таври возеҳ баён карда шавад. Аз аризадиханда хоҳиш карда мешавад, ки сабабҳои хоҳиши махфӣ нигоҳ доштани

маълумотро шарҳ диҳад ва бо хоҳиши аризадихандагон, ММХЛ метавонад арзёбии эҳтимолияти татбиқи чораҳои таъкибро ҳангоми мурочиаткунӣ бо хоҳиши махфӣ нигоҳ доштани маълумот мутобиқи банди 3.1(k) анҷом диҳад. Масъалаи махфият аз ҷониби ММХЛ дар муддати кӯтоҳ пас аз гирифтани ариза ва дар ҳар сураат то қабули қарори Мақомот дар бораи бақайдгирии он баррасӣ карда мешавад. Барои таъмин намудани махфият тамоми чораҳои муносиб андешида мешаванд. Бо вучуди ин, барои гумон кардани он, ки нигоҳдории махфият ба баррасии ариза монеъ мешавад, ММХЛ асосҳои оқилона дошта бошад, роҳбари ММХЛ феврал аризадихандагонро огоҳ мекунад. Пас аз он ММХЛ ва аризадихандагон амалҳои минбаъдаро мувофиқа мекунанд ва агар чунин созиш ба даст наояд, ММХЛ метавонад баррасии аризаро қатъ кунад;

ii. маълумот барои тамос бо аризадихандагон (аз ҷумла суроғаи истиқоматӣ ё суроғаи почта ва агар имконпазир бошад, рақами телефон, суроғаи почтаи электронӣ ва/ё рақами факс);

iii. тавсифи лоиҳаи дахлдор, ки барои муайян кардани он, ки лоиҳаи мазкур ба сармоягузори БАТР алоқаманд аст, кифоя бошад (масалан, номи лоиҳа ё муштарӣ, ҷойгиршавии лоиҳа ё мансубияти соҳа);

iv. тавсифи зарари воқеӣ ё эҳтимолие, ки аз ҷониби лоиҳа расонида шудааст ё метавонад расонида шавад;

v. тавсифи i) он ки оё аризадихандагон барои ҳалли масъалаҳои дар ариза баёнгардида бо Бонк ва/ё муштарӣ, бо нишон додани натиҷаҳои ин кӯшишҳо ё ii) шарҳи сабабҳои анҷом надодани чунин кӯшишҳо сабабҳои кӯшиши софдилона кардаанд. ММХЛ аз талаботи марбут ба кӯшишҳои софдилона (агар лозим бошад) даст мекашад, агар муайян кунад, ки чунин кӯшишҳо барои аризадихандагон ё шахсони тахти таъсири лоиҳа қарордошта бефоида ё зарароваранд.

d) Маълумоте, ки ба ариза ба таври ихтиёрӣ дохил карда мешавад. Гарчанде ки талаб

карда намешавад, аризадихандагон метавонанд ихтиёран маълумоти зеринро дар аризаҳои худ низ дохил кунанд (агар чунин маълумот возеҳ ё дастрас бошад):

- i. тавсифи натиҷаҳо, ки онҳо меҳоянд тавассути тамос бо ММХЛ ба даст оранд;
- ii. оё аризадихандагон барои омӯхтани варианти ҳалли мушкилиҳо, варианти арзёбии мутобикат ба меъёрҳои муқарраршуда ё ҳарду вариант бо мақсади ҳалли масъалаҳои дар ариза овардашуда ҳавасманд мебошанд;
- iii. талаботи мушаххас оид ба татбиқи лоиҳаҳо ё муқаррароти Сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ ё Сиёсати дастрасӣ ба иттилоот, ки ба андешаи аризадихандагон аз ҷониби Бонк риоя нашудаанд;
- iv. ҳама ҳуҷҷатҳои марбут ба иртибот байни аризадихандагон ва БАТР ё муштарӣ;
- v. ҳама гуна дигар маълумот ё маводи марбут ба ариза, ки метавонанд ба ариза дохил карда шаванд ё ба он замима карда шаванд. Инҳо метавонанд ба ариза дохил карда шаванд: изҳороти хаттӣ ё шифохӣ, аксҳо, тасвирҳо, видеомаводҳо, сабтҳо, гузоришҳои ВАО ё харитаҳо ва (ё)
- vi. усули беҳтари муошират барои аризадиханда бо ММХЛ (масалан, тавассути почтаи электронӣ, телефон, алоқаи факсимилӣ, раёнакунӣ бо почта, барномаҳои иртиботӣ ба монанди WhatsApp ё каналҳои махсуси муҳабироти беҳатар);
- vii. ҳар гуна нигаронӣ, ки аризадихандагон метавонанд дар бораи эҳтимолияти таъқиб дошта бошанд; ё
- viii. **Намояндагон.** Бо хоҳиши худ, аризадихандагон метавонанд намояндаеро қайд кунанд, ки дар раванди баррасии парванда ба онҳо кӯмак мерасонад. Дар чунин мавридҳо, тасдиқи хаттии ваколати намоянда ҷиҳати амал кардан аз номи аризадиханда вобаста ба ариза (масалан, мактуб бо имзои аризадиханда) дар ариза

бояд дохил карда шавад. Аризадихандагон бояд қайд кунанд, ки оё онҳо намояндаи худро ҳамчун шахси тамос барои ҳама иртиботи расмӣ байни ММХЛ ва аризадихандагон таъин мекунанд ва маълумоти тамоси намоянда низ бояд дохил карда шавад. Илова бар ин, ММХЛ метавонад дар ҳолати зарурӣ бевосита бо аризадихандагон тамос гирад.

2.2 Бақайдгирӣ

- a) **Ҳадаф.** Ҳангоми қабули ариза мутобикати он ба талаботи мувофиқи банди 2.2. санҷида мешавад. Тасдиқи мавҷудияти асосҳо барои бақайдгирии ариза дар ММХЛ ва таҳлили он тибқи банди 2.3. мақсади марҳилаи бақайдгирӣ мебошад.
- b) **Критерияҳо.** Ариза бояд ба қайд гирифта шавад, агар:
 - i. он маълумоти хатмӣ дар банди 2.1(с) номбаршударо дар бар гирад;
 - ii. он масъалаҳоро дар бар гирифта бошад, ки ба ақидаи ММХЛ, ба уҳдадорҳои мушаххаси Бонк мутобикати Сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ ё уҳдадорҳои бонкӣ дар доираи Сиёсати дастрасӣ ба иттилоот вобаста ба лоиҳаи мазкур алоқаманд мебошанд;
 - iii. он ба лоиҳаи тасдиқнамудани Бонк дахл дошта бошад ва на дертар аз 24 моҳ аз рӯзи қатъи гардидани иштироки молиявии Бонк дар лоиҳа (бо сабаби пардохти пурра, пардохти пеш аз мӯҳлати қарз, фуруши дороиҳо ё ба сабаби дигар) пешниҳод карда шавад.
- a. Агар ариза ба муомилоти то ҳол тасдиқнашуда алоқаманд бошад, ММХЛ роҳбарияти амалиёти Бонкро огоҳ мекунад ва тавассути Кумитаи назоратӣ ба аризадихандагон ва Шӯро огоҳинома мефиристад. Дар чараёни оморасозии лоиҳа роҳбарияти амалиёти Бонк мазмуни аризаро ба инobat гирифта дар бораи қарзҳои анҷомдодашуда, барои ҳалли

масъалаи ба миён гузоштаи аризадиханда
ММХЛ-ро ба таври хаттӣ огоҳ мекунад.

муқарраргардида мебошад, фиристода
мешаванд;

с) Супориши техникӣ ва истисно аз он.

Ариза ба қайд гирифта намешавад, агар
ба талаботи банди 2.2(b) ҷавобгӯ
набошад ё агар:

ф) Ба таъхир андохтани баррасии ариза.

- i. он ба таври истисноӣ ба таври кофӣ ё самаранокии ҳуҷҷатҳои меъёрии БАТР, Қарордод оид ба таъсиси Бонк; ё масъалаҳое, ки ба амалиёт тааллуқ надоранд, ба монанди қарорҳо ва фаъолиятҳои дохилии маъмурӣ ё кадрӣ алоқаманд бошад;
- ii. он танҳо ба уҳдадориҳои ягон шахси сеюм, ба монанди мақомоти ҳифзи муҳити зист ва мувофиқати он ба талаботи давлатӣ, инчунин уҳдадориҳои ин ё он кишвар дар доираи ҳуқуқи байналмилалӣ ё шартнома дахл дошта бошад, на ба масъалаҳои вобаста ба Бонк ё муштарӣ;
- iii. он ба масъалаҳое дахл дошта бошад, ки ариза дар бораи онҳо аз ҷониби ММХЛ ё пешгузаштагони он (Мақоми баррасии шикоятҳои оид ба лоиҳаҳо ё Мақоми мустақил оиди баррасии шикоятҳо) баррасӣ шудааст, ба шарт ки далелҳо ё фактҳои нав пешниҳод нашаванд, ки дар лаҳзаи пешниҳоди аризаи қаблӣ маълум набуданд;
- iv. он дидаву доништа беасос ё бо мақсадҳои қаллобӣ ё бадқасдона, барои бартарии рақобат ё дигар бартарият ё дар робита бо баҳси моликияти тижоратӣ ё зехнӣ пешниҳод шудааст; ва (ё)
- v. он танҳо бо айбдоркунӣ дар қаллобӣ, коррупсия, вайрон кардани ахлоқ ё қоидаҳои рафтори софдилтона ё масъалаҳои идоракунии давлатӣ, қонунгузориҳои дохилӣ ва харид, масъалаҳои шартномавӣ ё кадрӣ маҳдуд бошад:
 - а. Аризаҳо, ки айбдоркунӣ дар бораи қаллобӣ, коррупсия, вайрон кардани меъёрҳои ахлоқӣ ё қоидаҳои поквичдонӣ дар бар мегиранд, ба роҳбари воҳиди Бонкӣ, ки масъул барои риояи меъёрҳои

i. Агар ММХЛ бо сабаби мутобикат накардани ариза ба меъёрҳои дар банди 2.2 (b) номбаршуда,

b. аризаҳое, ки масъалаҳои ғаъолияти харидориро дар бар мегиранд, ба роҳбари воҳиди Бонкӣ, ки масъул барои харид мебошад, ирсол карда мешаванд..

Дигар омилҳое, ки бақайдгирӣ муайян мекунад. Ҳангоми муайян кардани он ки ин ё он ариза барои бақайдгирӣ мувофиқ аст ё нест, ММХЛ омилҳои зеринро низ ба назар мегирад:

i. оё баррасии ин парванда метавонад ягон раванди дигарро такрор кунад, ки аз ҷониби ҳуди ҳамон аризадиҳандагон оғоз шудааст (ё дар ҳолатҳое, ки аризадиҳандагон як гурӯҳи шахсони воқеӣ ё ташкилотҳо мебошанд-аз ҷониби баъзе аз аъзоёни гурӯҳ) нисбат ба ҳамон лоиҳа ва/ё мушкilot, ё ба чунин раванд харар расонад, ё аз сабаби он ба монеаҳо дучор шавад;

ii. оё аризадиҳанда оид ба ҳалли масъалаҳое, ки да ариза зикр гардидаанд ба механизми муштарӣ оиди ҳалли баҳсҳо ё баррасии шикоятҳо, ба мақоми мустақили ҳисоботдиҳӣ оид ба лоиҳа ё суд, арбитраж ё дигар механизми ҳалли баҳсҳо муроҷиат кардааст ва агар ин тавр бошад, ММХЛ инчунин вазъи чунин кӯшишҳоро баррасӣ хоҳад кард.

Усул. ММХЛ аризаро барои бақайдгирӣ бо назардошти мундариҷаи он, ҳама гуна ҳуҷҷатҳои тасдиқкунанда (агар қобили қабул бошад), ҳама гуна маълумоти дастраси омма, агар мавҷуд бошад, ва (ё) дигар маълумотҳое, ки ба лоиҳа ё мушкilotи мазкур дахл доранд, ки метавонанд аз роҳбарияти амалиёти Бонк, муштарӣ ё аризадиҳандагон гирифта шаванд, санҷида мебарояд.

наметавонад онро ба қайд гирад аммо ба ақидаи ММХЛ, аризадиҳандагон имкон доранд, ки ин номутобиқатиро ислоҳ кунанд, пас дар чунин ҳолатҳо ММХЛ аризадиҳандагонро (ё намоёндагони онҳоро, агар вучуд дошта бошанд) дар ин бора огоҳ мекунад. Пас аз он, ММХЛ қарори бақайдгирӣ ба таъхир меандозад ва ба аризадиҳандагон имкони оқилона медиҳад, ки камбудихоро ислоҳ кунанд ва мувофиқи банди 3.1(n) дар поён зикргардида аризаро дубора пешниҳод кунанд.

ii. агар аризадиҳандагон барои ҳалли масъалаҳои дар ариза зикршуда бо Бонк ва (ё) муштарӣ саъю кӯшиш накарда бошанд (ва ба ММХЛ шарҳи қаноатбахш дар бораи он, ки чаро ин гуна кӯшишҳо анҷом дода нашуданд пешниҳод накарда бошанд), ММХЛ бо аризадиҳандагон оид ба чунин безътиноӣ машварат мекунад;;

a. агар чунин талабот мутобикӣ банди 2.1(c)vi бекор карда нашавад, ММХЛ метавонад минбаъд бақайдгирӣ аризаро боздорад ва онро ба роҳбарияти амалиёти Бонк ирсол намояд. Бо салоҳиди роҳбари ММХЛ, роҳбарияти амалиёти Бонк на бештар аз 45 рӯзи корӣ дорад, то барои ҳалли мушкilotи ба миёнома (тавре ки дар банди 3.1(n) муқаррар шудааст) саъю кӯшиши софдилона кунад. Дар давоми давраи боздорӣ, ММХЛ вазъият ва пешрафти ҳама гуна корро бо аризаҳои боздошташуда назорат мекунад. Агар бо кӯшишҳои роҳбарияти амалиёти Бонк ё муштарӣ, масъалаҳои дар ариза зикргардида, ба ақидаи ММХЛ роҳи ҳалли худро наёбанд, ММХЛ метавонад боздориро бекор кунад ва барои баррасии минбаъдаи парванда аризаро ба қайд гирад. Ҳангоми қабули чунин қарорҳо ММХЛ бо аризадиҳандагон ва роҳбарияти амалиёти Бонк машварат мекунад.

g) **Натичаи низоӣ.** ММХЛ он гоҳ аризаро ба қайд мегирад, ки агар он ба меъёрҳои дар банди 2 (b) муқарраршуда мувофиқат кунад ва ба ягон асосҳо, барои радшавӣ, ки дар банди 2.2 (в) номбар шудаанд дохил нашавад, инчунин, агар ММХЛ муайян кунад, ки бақайдгирӣ бо назардошти дигар омилҳо, ки бақайдгириро муайян мекунанд, ки дар банди 2.2(г) зикр гардидаанд, мувофиқ мебошад. ММХЛ аризадиҳандагон, роҳбарияти амалиёти Бонк ва муштарио дар бораи қарори худ огоҳ мекунад ва маълумотро дар бораи аризаҳои нави ба қайд гирифташуда ба тавачҷӯи Шӯро ва Президент пешниҳод мекунад. Дар ҳолати зарурӣ, ММХЛ метавонад дар бораи аризаҳои нави ба қайд гирифташуда ҳамчун як қисми ҳисоботи семоҳаи худ ё дар ҳолати зарурӣ ба Шӯро маълумот диҳад. ММХЛ аризаҳои ба қайд гирифташударо дар Феҳристи парвандаҳои ММХЛ нашр мекунад.

i. дар сурати пешниҳод шудани лоиҳаи нав ба Шӯро ё ба мақоми тасдиқкунандаи дахлдор аз ҷониби роҳбарияти амалиёти Бонк (агар Раёсат ваколати тасдиқро ба он вогузор карда бошад), он аввал муайян мекунад, ки оё муштарио эҳтимолӣ дар ягон гуна парвандае, ки аз ҷониби ММХЛ ё пешгузаштагонӣ он баррасӣ шудааст иштирок варзидааст ё не, ва дар якҷоягӣ бо ММХЛ дохил кардан ё накардани чунин маълумот ва натиҷаи парвандаро ба маводи ба баррасии Шӯро ё мақомоти дахлдори тасдиқкунанда пешниҳодшуда муайян мекунад.

ii. Агар дар ягон марҳалаи баррасии аризаи ба қайд гирифташуда муайян карда шавад, ки дигар ба меъёрҳои дар фасли 2.2(b) номбаршуда мувофиқат намекунад ё ба ягон асосҳои барои радкунӣ, ки дар банди 2.2(c) зикр гардидаанд рост меояд, пас ММХЛ парвандаро маҳкам мекунад.

2.3 Таҳлил

a) **Ҳадаф.** Аз лаҳзаи бақайдгирии ариза раванди таҳлили он оғоз мегардад, ки тавсифи он дар банди 2.3 ва сархатҳои минбаъда оварда шудааст. Мақсади ММХЛ дар ин марҳила аз иҷрои амалҳои зерин иборат аст:

- i. ба даст овардани тасаввуроти аниқ дар бораи мушкилиҳои дар ариза зикршуда;
- ii. бо тарафҳо муҳокима намудани ҷорабиниҳо барои ҳалли мушкилиҳо ва арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда, ҳаҷми онҳо ва натиҷаҳои эҳтимолӣ;
- iii. арзёбӣ намудани омодагии тарафҳо барои иштирок дар ҳар ду намуди ҷорабиниҳо бо дарназардошти авлавиятҳои аризаандаҳо дар робита бо вазифаҳои зикргардида;
- iv. ба инобат гирифтани ҳолати нави қўшишҳо оид ба ҳаллу фасли шикоятҳо (агар лозим бошад) мувофиқи банди 2.2(d);
- v. муайян карда шавад:
 - a. оё дар асоси созишномаи байни аризадиҳандагон ва муштарӣ (ва ҳар як тараф(ҳо)) парварда ба марҳилаи ҳалли мушкилот мегузарад ё не; ё
 - b. агар дар мавриди татбиқи варианти ҳалли масъала созиш ба даст наояд дар асоси дархости бевоситаи аризадиҳандагон парванда барои арзёбии риояи меъёрҳои муқаррарӣ пешниҳод карда мешавад; ё ки
 - c. парванда баста мешавад.

Агар тарафҳо ба истифодаи вазифаи ҳалли мушкилӣ майл дошта бошанд, пас ин вариант то баррасии ҳама гуна пешниҳоди парванда барои арзёбии риояи меъёрҳои муқаррарӣ истифода мешавад, агар ММХЛ тартиби дигареро пешбинӣ накунад.

b) **Равиш/муносибат.** ММХЛ парвандаро бо роҳҳои зерин таҳлил мекунад:

- i. омӯхтани мундариҷаи ариза, ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандае, ки ба ариза замима шудаанд (вобаста аз ҳолатҳои мушаххас) ва маълумоти дар дастрасии умумӣ буда;
- ii. омӯзиши маълумот дар бораи лоиҳа ё маълумоти дигари дахлдор, ки аз ҷониби роҳбарияти амалиёти Бонк, муштарӣ ва (ё)

аризадиҳандагон пешниҳод мешавад, дар асоси ҳамкорӣ бо аризандагон ва дигар ашхоси таҳти таъсири лоиҳа қарорёфта бо роҳбарияти амалиётҳои Бонк, муштарӣ ва дигар ҷонибҳои дахлдори манфиатдор;

iii. анҷом додани бозиди мавзеи татбиқи лоиҳа танҳо дар ҳолатҳои истисноӣ вақте ки ММҲЛ гузаронидани таҳлили воқеиро зарур мешуморад.

с) **Натиҷаҳо ва ҳисоботдиҳӣ.** Дар охири марҳилаи таҳлил ММҲЛ ҳисоботро дар бораи натиҷаҳои таҳлил бо баёни натиҷаҳои ин раванд тартиб медиҳад ва:

i. Агар он идомадиҳии минбаъдаи парвандаро тавсия диҳад – ҳисоботи мазкурро ба Шӯро ва Президент барои маълумот пешниҳод мекунад;

а. агар тарафҳо дар бораи истифода бурдани вазифаи ҳалли масъала маслиҳат карда бошанд, ба ҳисоботи натиҷаҳои таҳлил супориш барои ҳалли мушкилиҳо бо нишон додани соҳаи татбиқшавӣ, усулҳои истифодашаванда, муҳлатҳои иҷрои чорабиниҳо, захираҳои лозимаи коршиносон барои ҳалли мушкилиҳо ва дигар дастурот барои ҳалли мушкилиҳо, замима карда мешавад. Аз рӯи имконият, ММҲЛ ҳангоми таҳияи чунин супоришҳо бо тарафҳо машварат мекунад; ё ii. агар ӯ бастанӣ парвандаро тавсия диҳад – ҳисоботро ба Шӯро пешниҳод мекунад, ки представляет отчет Совету, ки дар сурати мавҷуд набудани эътироз дар бораи бастанӣ парванда қарор қабул мекунад.

Дар ҳар ду ҳолат ММҲЛ ҳисоботро дар бораи натиҷаҳои таҳлил ба аризадиҳандагон, роҳбарияти амалиётҳои Бонк ва муштарӣ пешниҳод мекунад ва онро дар феҳристи парвандаҳо нашр мекунад.

2.4 Ҳалли мушкилиҳо

а) **Ҳадаф.** Дар марҳилаи ҳалли мушкилиҳо ҳадафҳо инҳо мебошанд:

- i. мусоидат ба муколама байни тарафҳо;
- ii. барои ҳама тарафҳо пайдо намудани роҳҳалҳои қобили қабули мушкилиҳое, ки дар ариза зикр шудаанд;
- iii. мусоидат ба ноилшавии созиш байни тарафҳо.

б) **Равиш/муносибат.** Бо назардошти ҳадафи мусоидат намудан ба ҳалли баҳсҳои байни тарафҳо, ММҲЛ:

- i. тамоми ҳолатҳои парвандаро ба назар мегирад (аз ҷумла хусусият мушкилиҳои ба миёнгузошта, дараҷаи таъхирнопазирии онҳо ва мавҷуд будани имкониятҳои асоснок барои муваффақият) ва равиши аз ҳама муносибро барои ҳалли ин мушкилиҳо интихоб мекунад. Равишҳо дар асоси машварат бо тарафҳо муайян карда мешаванд ва метавонанд амалҳои зеринро пешбинӣ намоянд: гузаронидани муколама, миёнаравӣ, расмиёти мусолиҳа, пешниҳоди маълумот, дарёфти муштаракӣ далелҳо ё дастгирӣ дар гузаронидани музокирот;
- ii. ҷалби мушовирони мустақил барои дастгирӣ ва ҳавасмандгардонии раванди муколама мутобиқи Қоидаҳои харид ва банди 3.1(i), агар ММҲЛ инро зарур шуморад;
- iii. худдорӣ аз дастгирии созишномаҳо, ки ҳилофи сиёсати БАТР ё бар ҳилофи ҳама гуна қонуни амалкунанда мебошанд.

с) **Қатъкунӣ.** Раванди ҳалли мушкилиҳо метавонад дар ҳар вақт қатъ карда шавад:

- i. бо ташаббуси ММҲЛ, агар пас аз машварат бо тарафҳо ММҲЛ ба ҳулосае меояд, ки чорабиниҳои ҳалли мушкилиҳо бо эҳтимоли зиёд аллакай ба натиҷаи мусбат оварда намерасонанд, ва (ё) агар раванди ҳалли мушкилиҳо захираҳои ба он ҷудокардашударо дигар асоснок накунад; дар ин ҳолат ММҲЛ ба ҳамаи тарафҳо огоҳиномаи дахлдорро дар шакли хаттӣ ирсол менамояд; ё

- ii. бо ташаббуси ҳар кадоме аз тарафҳо: ҳалли мушкилиҳо як раванди ихтиёрист, ки аризадиҳандагон ва муштарӣён метавонанд ҳар вақт аз он даст кашанд.

d) **Ҳисоботдиҳӣ.** Баъди ба охир расидани марҳила ҳалли мушкилот, ММХЛ:

- i. лоиҳаи ҳисоботро дар бораи ҳалли мушкилиҳо бо зикри натиҷаҳои ин чорабинӣ тартиб дода, онро ба ҳамаи тарафҳои барои маълумот ирсол менамояд. Лоиҳаи ҳисобот метавонад дар шакли хулоса тартиб дода шавад. Агар тарафҳо инро зарур шуморанд, бо мақсади таъмини махфият ва ифшои маълумот хулоса дар бораи ҳалли мушкилӣ тартиб дода мешавад;
- ii. варианти ниҳони ҳисобот дар бораи ҳалли мушкилӣ ё мутаносибан варианти ниҳони хулоса дар бораи ҳалли мушкилиро ба Шӯро ва Президет барои маълумот ирсол менамояд;
- iii. варианти ниҳони ҳисоботро дар бораи ҳалли мушкилиҳо ё хулосаи онро ба ихтиёри тарафҳо пешниҳод мекунад;
- iv. ҳисоботро дар бораи ҳалли мушкилиҳо нашр мекунад – ё агар наشري матн пурра аз сабаби махфият имконпазир набошад, хулосаи он дар феҳристи корҳо ҷой карда мешавад.

e) **Натиҷаи ниҳой.**

- i. дар сурати расидан ба мувофиқа, ММХЛ аз ҷониби тарафҳо иҷрои ухдадорихои тибқи банди 2.5 пешбинишударо пайгирӣ мекунад; или
- ii. дар сурати нарасидан ба мувофиқа ё дар ҳолати пеш аз муҳлат қатъ намудани раванди ҳалли мушкилиҳо тибқи банди 2.4(с) ММХЛ парвандаро мебандад; ё
- iii. дар ҳар ду ҳолат ММХЛ тибқи банди 2.6 аз рӯи дархости аризадиҳандагон парвандаро барои арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда месупорад;
- iv. бо дарназардошти махфият ММХЛ дарсҳои умумиташкилотии аз ариза, чорабиниҳои ҳалли мушкилиҳо ва

натиҷаҳои ниҳой андӯхта ва тавсияҳои дар асоси онҳо пешниҳодшударо бо роҳбарияти амалиётии Бонк (ё) Шӯро бо ҳам мебинанд.

2.5 Назорати ҳалли мушкилиҳо

a) **Ҳадаф.** ММХЛ иҷрои ҳама гуна қарордодҳоеро, ки тарафҳо дар ҷараёни ҳалли мушкилиҳо ба даст овардаанд, назорат мекунад.

b) **Критерияҳо.** Қарордодҳо дар бораи ҳалли мушкилиҳо дар сурати иҷрои меъёрҳои зерин татбиқшуда ба ҳисоб мераванд:

- i. иҷрои самарабахши ухдадорихои худ аз ҷониби тарафҳо тибқи чунин қарордодҳо;
- ii. риояи муҳлатҳои иҷро.

c) **Равиш/муносибат.** Дар рафти фаъолияти худ оид ба бурдани назорат ММХЛ метавонад:

- i. бо аризадиҳанда, муштарӣ, роҳбарияти амалиётии Бонк ва дигар ҷонибҳои дахлдори манфиатдор машварат намояд;
- ii. омӯхтани ҳуҷҷатҳои лоиҳавӣ, ҳуҷҷатҳои аз ҷониби аризадиҳандагон (ё намоёндагони онҳо, дар сурати мавҷуд будани онҳо), муштарӣ пешниҳодшуда ва омӯхтани ҳуҷҷатҳои барои омма дастрас буда;
- iii. боздид аз маҳалли иҷрои лоиҳа, агар ММХЛ онро лозим шуморад;
- iv. ҷалби машваратчиён барои ҳалли масъалаҳои мушаххаси техникӣ, агар ММХЛ онро лозим шуморад. Ҷалби машаваратчиён мутобиқи Қоидаҳои харид анҷом дода мешавад.

d) **Ҳисобот дар бораи мониторинг.** ММХЛ на камтар аз ду маротиба дар як сол ҳисобот дар бораи мониторингро тартиб медиҳад, ки дар он:

- i. дар бораи фаъолияти ҷории ММХЛ оид ба мониторинг дар робита бо ҳар як парвандаи набаста маълумот медиҳад;
- ii. то он даме, ки ММХЛ ба хулосае наояд, ки қарордод оид ба ҳалли мушкилиҳо ба

пуррагӣ иҷро шудааст дар бораи рафти иҷроӣ ҳар як қарордод оид ба ҳалли мушкилиҳо маълумоти наватарин пешниҳод мекунад.

ММҲЛ пешнависи ҳисоботҳоро дар бораи мониторинг барои пешниҳоди фикру мулоҳизаҳо ба тарафҳо пешниҳод мекунад ва фикру мулоҳизаҳои қабулнамудаи онҳоро ҳангоми ҷамъбаст намудани ҳисоботҳо дар бораи мониторинг ба инобат мегирад. Ҳисоботҳо дар бораи мониторинг ба Шӯро ва Президент барои маълумот пешниҳод мешаванд, ба ихтиёри аризадиҳандагон, роҳбарияти амалиётии Бонк ва муштарӣ пешкаш мегарданд ва инчунин дар феҳристи парвандаҳо нашр мешаванд. Агар лозим дониста шавад, ММҲЛ маълумотро дар бораи ҳар масъалаи алоқаманд бо иҷроӣ қарордодҳо оид ба ҳалли мушкилиҳо дар доираи ҳисоботдиҳии семоҳа ё аз рӯи зарурат ба самъи Шӯро мерасонад. Тавре дар банди 2.5(b) муайян шудааст, парвандаҳое, ки аз рӯи онҳо мониторинг гузаронида мешавад танҳо пас аз он, ки ММҲЛ ба ҳулосае меояд, ки қарордод оид ба ҳалли мушкилиҳо ба пуррагӣ иҷро шудааст, баста мешаванд.

2.6 Арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда

a) **Ҳадаф.** Дар марҳилаи арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда ҳадаф аз он иборат аст, ки бояд муайян карда шавад оё ариза барои гузаронидани санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда асос таъмин мекунад ё не.

b) **Критерияҳо.** Агар ММҲЛ ҳулосаҳои зеринро барорад, асос барои санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда мавҷуд аст:

- i. натиҷаҳои баррасии пешакӣ аз он гувоҳӣ медиҳанд, ки лоиҳа, эҳтимолан ба аризадиҳандагон (ё ба ғуруҳи дахлдори аҳолии тахти таъсири лоиҳа қарорёфта, агар аризандагон ба ин ғуруҳ шомил набошанд) зарари бевосита ё бавоситаи назаррас расонидааст ё мерасонад;
- ii. нишонаҳое вучуд доранд, ки БАТР ба риоя накардани ин ё он муқаррароти Сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ (аз ҷумла ҳар муқаррароте, ки БАТР-ро барои назорати

иҷроӣ уҳдадорӣ аз ҷониби муштарӣ (ё вазифадор мекунад) ё муқаррароти Сиёсати дастрасӣ ба иттилоот, ки ба лоиҳаи мазкур дахл дошта, дар лаҳзаи тасдиқи лоиҳа эътибор доранд, роҳ медиҳад.

Дар вақти дилхоҳ дар ҷараёни гузаронидани арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда роҳбарияти амалиётии Бонк метавонад бо мақсади тезонидани оғози ҷунин арзёбӣ критерияҳои асосноккунии гузаронидани арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршударо иҷрошуда эътироф намояд.

c) **Равиш/муносибат.** ММҲЛ парвандаро дар партави ҳуҷҷатҳои дастрас ва маълумоти дар марҳилаи арзёбӣ ҷамъоваришуда ва инчунин ҳар маълумоти нави дастраси умумӣ ба лоиҳаи мазкур алоқаманд, мавриди баррасӣ қарор медиҳад. Дар ин марҳила ММҲЛ инчунин:

- i. бо аризадиҳандагон, роҳбарияти амалиётии Бонк, муштарӣ ва дигар тарафҳои дахлдори манфиатдор муҳокимаҳоро баргузор менамояд;
- ii. дар ҳолатҳои дархост намудани ҷавоби роҳбарияти амалиётии ММҲЛ, ҷавоби хаттии роҳбарияти амалиётии Бонкро ба ариза, ки аз маълумоти мушаххас дар бораи иқдомҳои аз ҷониби БАТР андешидашуда бо мақсади аз тарафи Бонк риоя намудани меъёрҳои сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ ё Сиёсати дастрасӣ ба иттилоот иборат аст, баррасӣ менамояд;
- iii. дар ҳолатҳое, ки муштарӣ пешниҳод намудани ҷавобро интиҳоб менамояд, ҷавоби хаттии муштариро ба ариза баррасӣ мекунад.

d) **Натиҷаи ниҳой ва ҳисоботдиҳӣ.** Пас аз итмоми марҳилаи арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда ММҲЛ ҳисоботро оид ба арзёбии меъёрҳои муқарраршуда бо баёни натиҷаҳои он тартиб медиҳад:

- i. агар ММҲЛ боварӣ ҳосил намояд, ки ҳолат бо критерияҳои дар банди 2.6(b) зикршуда мувофиқ аст, он ба гузаронидани санҷиши риояи меъёрҳои

муқарраршуда тавсия медиҳад – ҳисоботи мазкурро ба Шӯро ва Президент барои маълумот пешниҳод мекунад. Ҳисобот оид ба риояи меъёрҳои муқарраршуда дар якҷоягӣ бо супориши техникӣ барои чунин санчиш, ки бо дарназардошти мушкилиҳои дар ариза зикршуда ва муайянкунандаи ҳаҷми санчиш, усулҳои гузаронидани он, таҳассуси коршиносон, ки иштироки онҳо метавонад барои гузаронидани санчиш лозим ояд, ва дигар дастурҳои санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда, омода карда мешавад. Ҳангоми омода намудани супориши техникӣ ММҲЛ аз рӯи имконият бо тарафҳо машварат мекунад; ё

- ii. агар ММҲЛ боварӣ ҳосил кунад, ки ҳолат ба критерияҳои дар банди 2.6(b) мувофиқ нест, тавсия медиҳад, ки парванда баста шавад – ба шарт мавҷуд набудани эътирозҳо ҳисоботи мазкурро ба Шӯро барои тасдиқ пешниҳод мекунад.

Дар ҳама ҳолатҳо ММҲЛ ҳисобот оид ба арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршударо барои роҳбарияти амалиёти Бонк ва муштарӣ пешниҳод мекунад ва онро дар ферҳисти парвандаҳо нашр менамояд.

2.7 Санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда

- a) **Ҳадаф.** Ҳадафи санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда аз ин иборат аст: бояд муайян карда шавад, ки оё Бонк бо амал ва беамалии худ дар мавриди лоиҳаи тасдиқшуда ба вайронкунии меъёрҳои сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ ё муқаррароти Сиёсати дастрасӣ ба иттилооти алоқаманд бо лоиҳаи мазкур роҳ додааст ё не. Агар ММҲЛ ҳулоса барорад, ки Бонк ба вайронкунии муқаррароти ҳар кадоме аз ин ду ҳуҷҷатҳои меъёрӣ роҳ додааст, ММҲЛ андешидани чораҳоро барои ислоҳ намудани вазъияти бо сабаби амал ва беамалии Бонк ба миён омада тибқи ин банди 2.7 ва бандҳои минбаъда тавсия медиҳад. Агар муайян карда шавад, ки БАТР меъёрҳоро риоя накардааст, ҳадафҳои иловагӣ дар ин марҳила бо мақсадҳои зерин пешбинӣ мешаванд:

- i. бо дарназардошти хусусиятҳои ҳосилоиҳа тавсия додани чораҳое, ки ба Бонк таъмин намудани риояи меъёрҳои муқарраршударо нисбати ин лоиҳа ва бартараф намудани зарари расонида ё эҳтимолии алоқаманд бо риоя накардани муайяншуда имкон медиҳанд;
- ii. тавсия додани тағйири иловаҳо дар таҷриба, расмиёт, дастурҳо ё низомҳои БАТР бо мақсади пешгирии ҳолатҳои такрории риоя накардан дар мавриди ҳам ин ва ҳам дигар лоиҳаҳо;
- iii. мусоидат ба андӯштани таҷрибаи институтсионалӣ ва тақмили минбаъдаи дониш ва малакаҳо.

Санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда барои арзёбии риояи меъёрҳо ё ухдадорихои шартномавии муштарӣ пешбинӣ нашудааст: он барои арзёбии риояи Бонк сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ ва муқаррароти Сиёсати дастрасӣ ба иттилоот, ки ба лоиҳаи мушаххас дахл дорад, гузаронида мешавад.

- b) **Критерияҳо.** Далели риоя накардани меъёрҳои муқарраршуда аз ҷониби БАТР дар он сурат эътироф мешавад агар ММҲЛ ба ҳулосае ояд, ки Бонк бо амал ва беамалии худ риояи ҳар муқаррароти Сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ (аз ҷумла муқаррароте, ки БАТР-ро ҷиҳати назорати иҷрои ухдадорихои муштарӣ вазифадор мекунад) ё муқаррароти Сиёсати дастрасӣ ба иттилооти алоқаманд бо лоиҳаи мазкур, таъмин накардааст.
- c) **Равиш/муносибат.** Дар чараёни санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда ММҲЛ парвандаро тибқи супориши техникӣ, ки дар бораи он дар банди 2.6(d) зикр шудааст, баррасӣ менамояд. ММҲЛ ҳуҷҷатҳо ва маълумоти дар рафти марҳилаҳои қаблӣ ҷамъоваришуда, аз он ҷумла ҳар маълумоти нави дастраси умум бударо, ки ба лоиҳаи мазкур рабт дорад, мавриди омӯзиш қарор медиҳад. Мушаххасан, дар доираи санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда ММҲЛ:

 - i. бо аризадиҳандагон, роҳбарияти амалиёти Бонк, муштарӣ ва дигар

тарафҳои дахлдори манфиатдор муҳокимаҳо мегузаронад;

ii. танҳо дар ҳолатҳои истисноӣ, вақте ки ММХЛ онро барои гузаронидани арзёбии воқеӣ зарур мешуморад, ба маҳалли татбиқи лоиҳа ташриф меоварад; ва (ё)

iii. агар ММХЛ зарур шуморад, машваратчиёро оид ба масъалаҳои мушаххаси техникӣ ҷалб менамояд. Ҷалби машваратчиён тибқи Қоидаҳои харид ва банди 3.1(i) анҷом дода мешавад.

d) **Ҳисобот дар бораи санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда.** Пас аз анҷом ёфтани санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда ММХЛ ҳисоботро оид ба санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда бо баёни натиҷаҳои он тартиб медиҳад. Агар ММХЛ ба хулосае ояд, ки меъёрҳои Сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ ва (ё) муқаррароти Сиёсати дастрасӣ ба иттилооти алоқаманд бо ин лоиҳа аз ҷониби Бонк риоя нашудаанд, дар ин сурат дар ҳисобот оид ба санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда:

i. амалҳои мушаххас (ё ҳолатҳои беамалии) Бонк, ки имкон доданд хулосаи номутобиқат бароварда шавад, нишон дода мешаванд; ва

ii. тавсияҳои ба роҳбарияти амалиёти Бонк дода мешаванд, ки ба бартараф намудани номутобиқат нигаронида шудаанд:

a. дар сатҳи лоиҳа – муайян намудани чораҳои мушаххаси алоқаманд бо ин лоиҳа оид ба бартараф намудани номутобиқат аз ҷониби Бонк ва ҳалли фасли масъалаи зарар ё зарари эҳтимоӣ дар робита бо ҷунин риоя накардани меъёрҳо; ва

b. дар сатҳи расмӣ ва низом – муайян намудани тағйирдиҳии усулҳо, расмӣ, ҳуҷҷатҳои дастурдиҳанда ё низомҳои БАТР, ки дар бартараф намудани номутобиқат аз ҷониби Бонк ва пешгирии ҷунин ҳолатҳои алоқаманд бо лоиҳа, ки дар ариза қайд шудааст, ва дар дигар лоиҳаҳо мусоидат мекунанд.

Тавсияҳои ММХЛ бо дарназардошти уҳдадорӣ қаблан ба зиммаи худ гирифтаи Бонк ё муштарӣ дар мавриди ин лоиҳа дода мешаванд ва наметавонанд пардохти ҷубронпулиро ба

аризадиҳандагон илова бар он, ки дар Сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ метавонанд бевосита дарч гардад, пешбинӣ кунанд; ва

iii. тартиби мониторинги нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ, ки пас аз омодакунӣ ва тасдиқи нақшаи амал аз ҷониби роҳбарияти амалиётӣ оғоз меёбад, баён мешавад.

Сипас ММХЛ ба тарафҳои манфиатдор ҳисобот оид ба риояи меъёрҳои муқарраршуда барои ба даст овардани фикру андешаҳои онҳо ирсол мекунад ва ҳама гуна фикру андешаҳо дар рафти омода намудани варианти ниҳии ҳисобот оид ба риояи меъёрҳои муқарраршуда ба инобат мегирад. Минбаъд ММХЛ ба тарафҳои манфиатдор ҳисобот оид ба санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда барои шунидани фикру андешаҳои онҳо ирсол менамояд ва ҳар як эродро ҳангоми омода намудани варианти ниҳии ҳисобот оид ба санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда ба назар мегирад.

2.7.1 Тартиби истифодашаванда ҳангоми муайян намудани далели риоя накардани меъёрҳо аз ҷониби Бонк

a. **Омода намудани нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ.** Дар сурати муайян намудани далели риоя накардани меъёрҳо ММХЛ ҳисобот оид ба санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда ба роҳбарияти амалиёти Бонк ирсол менамояд, то ки он дар ҷавоб нақшаи амали худро омода кунад. Аз рӯи ҳар як ҳолати риоя накардани меъёрҳо дар нақшаи амали роҳбарияти амалиёти Бонк нуктаҳои зерин инъикос мегарданд:

i. чораҳои, ки аз ҷониби Бонк барои барқарорсозии ҳолати риояи меъёрҳои муқарраршуда дар мавриди лоиҳаи мазкур ва барои бартараф намудани зарари расонидашуда ё эҳтимоӣ, ки бо ҳолати риоя накардан алоқаманд аст, мутобиқи тавсияҳои дар ҳисобот оид ба санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда дарч шудаанд, андешида мешаванд;

ii. тағйирдиҳии усулҳо, расмӣ, ҳуҷҷатҳои дастурдиҳанда ё низомҳои БАТР, ки барои бартараф намудани номутобиқат аз

ҷониби Бонк ва пешгирии такрори чунин ҳолатҳо (дар робита бо лоиҳае, ки дар ариза дарҷ шудааст, ё дишар лоиҳаҳо), мутобиқи тавсияҳои дар ҳисобот оид ба санчиши меёрҳои муқарраршуда зикргардида, пешбинӣ шудаанд;

iii. нақша ва қадвали чорабиниҳо оид ба иҷрои уҳдадориҳои дар нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ баёншуда;

iv. ҳисоби захираҳои инсонӣ ва молиявӣ зарурӣ барои иҷрои нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ.

b) **Омода намудани ҷавоби роҳбарияти амалиётӣ.** Роҳбарияти амалиётии Бонк инчунин метавонад, агар мувофиқи мақсад шуморад, ҷавоби роҳбарияти амалиётиро омода намояд. Дар он бояд ҳулосаҳое, ки дар ҳисобот оид ба санчиши риояи меёрҳои муқарраршуда зикр шудаанд, ба инобат гирифта мешаванд.

c) **Ирсоли нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ Бонк.** Роҳбарияти амалиётӣ ба ММҲЛ пешнависи нақшаи амали роҳбарияти амалиётиро (ва ҷавоби роҳбарияти амалиётиро дар сурати будани он) пешниҳод мекунад. Пас аз қабули он ММҲЛ пешнависи нақшаи амали роҳбарияти амалиётиро барои баррасии аризадиҳандагон (ё ба намояндагони онҳо дар сурати мавҷуд будани онҳо) барои шунидани эродҳои онҳо ирсол менамояд ва ба он ҳисобот оид ба санчиши риояи меёрҳои муқарраршударо замима мекунад.

d) **Омода намудани варианти ниҳони ҳисобот оид ба санчиши риояи меёрҳои муқарраршуда.** Пас аз қабули эродҳои аризадиҳандагон ё намояндагони онҳо дар мавриди пешнависи нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ ММҲЛ имконият дорад тавсияҳоро (ва на ҳулосахоро), ки дар ҳисобот оид ба санчиши риояи меёрҳои муқарраршуда оварда шудаанд бо дарназардошти эродҳои аризадиҳандагон ва намояндагони онҳо дар варианти ниҳони ҳуҷҷат, бознигарӣ намояд.

e) **Омода намудани варианти ниҳони нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ.** Пас аз қабули:

a) фикру эродҳои аризадиҳандагон ва намояндагони онҳо дар мавриди пешнависи нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ (дар сурати мавҷуд будани онҳо) ва b) варианти ниҳони ҳисобот оид ба санчиши риояи меёрҳои муқарраршуда роҳбарияти амалиётӣ Бонк имконият дорад нақшаи амали роҳбарияти амалиётиро бо дарназардошти эродҳои аризадиҳандагон ва намояндагони онҳо ва тавсияҳои бознигарӣшуда дар ҳисобот оид ба санчиши риояи меёрҳои муқарраршуда (дар сурати мавҷуд будани онҳо) дар варианти ниҳони ҳуҷҷат, бознигарӣ намояд.

f) **Пешниҳод ва ифшои муҳтавои ҳуҷҷатҳо оид ба санчиши риояи меёрҳои муқарраршуда дар сурати муайян намудани далели риоя накардан аз ҷониби Бонк.** Пас аз муайян намудани далели риоя накардан дар мавриди лоиҳа ММҲЛ ба Президент ва Шӯро варианти ниҳони ҳисобот оид ба санчиши меёрҳои муқарраршуда, варианти ниҳони нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ, ҷавоби роҳбарияти амалиётӣ (дар сурати мавҷуд будани он), инчунин эродҳои аризадиҳандагон ё намояндагони онҳоро дар мавриди пешнависи нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ (дар сурати мавҷуд будани онҳо) пешниҳод менамояд. Нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ ба Шӯро барои қабули қарор пешниҳод мегардад; дигар ҳуҷҷатҳои алоқаманд бо муайян намудани далели риоя накардан барои маълумот ба Шӯро пешкаш карда мешаванд.

Роҳбари ММҲЛ ба Шӯро хабар медиҳад, ки оё уҳдадориҳои дар варианти ниҳони нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ ба андозаи кофӣ бо ҳулосаҳо ва таҷсияҳои дар ҳисобот оид ба санчиши риояи меёрҳои муқарраршуда мувофиқ мебошанд ё не. Шӯро метавонад бо ихтиёри худ тамоми нақшаи амали роҳбарияти амалиётиро қабул ё рад кунад. Ин ба он вобаста хоҳад буд, ки оё ӯ нақшаи мазкурро чунин ҳисоб мекунад ё не: a) ҳулосаҳо ва тавсияҳоеро, ки дар ҳисобот оид ба санчиши риояи меёрҳои муқарраршуда зикр гардидаанд, ба таври кофӣ ба инобат мегирад, ва b) метавонад бартарафнамоии риоя накардани Сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ ва муқаррароти ба лоиҳа алоқаманд Сиёсати дастрасӣ ба иттилоотро таъмин намояд. Агар нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ аз ҷониби

Шӯро рад карда шавад, он ба роҳбарияти амалиёти Бонк барои такмил баргардонидани мешавад, ки пас аз он тақрибан барои тасдиқномаи ба Шӯро пешниҳод мегардад.

ММХЛ ба тарафҳои манфиатдор вариантҳои ниҳии ҳуҷҷатҳои алоқаманд бо ҳисобот оид ба санҷиши меъёрҳои муқарраршуда (яъне вариантҳои ниҳии ҳисобот оид ба санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда, нақшаи тасдиқшудаи амали роҳбарияти амалиётӣ, ҷавоби роҳбарияти амалиётӣ (дар сурати мавҷуд будани он) ва эродҳои аризадиҳандагон ё намоёндогони онҳо нисбати пешниависи нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ) ва онҳоро дар феҳристи парвандаҳо нашр мекунад.

2.7.2 Тартибе, ки дар сурати муайян намудани далели риояи меъёрҳо аз ҷониби Бонк истифода мешавад

а) **Пешниҳод ва ифшои муҳтавои ҳисобот оид ба риоя намудани меъёрҳои муқарраршуда дар сурати муайян намудани далели риояи меъёрҳо аз ҷониби Бонк.** Пас аз муайян намудани далели риояи меъёрҳо дар робита бо лоиҳа ММХЛ вариантҳои ниҳии ҳисобот оид ба санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда ба Президант ва Шӯро барои маълумот ирсол мегардад ва парванда баста мешавад. ММХЛ ба тарафҳо вариантҳои ниҳии ҳуҷҷатҳои алоқаманд бо ҳисобот оид ба санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда пешниҳод менамояд ва онҳоро дар феҳристи парвандаҳо нашр мекунад.

2.8 Назорати иҷрои нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ

а) **Ҳадаф.** ММХЛ иҷрои нақшаҳои тасдиқшудаи амали роҳбарияти амалиётиро дар шароити далелҳои муайяншудаи риоя накардан, ки дар ҳисобот оид ба санҷиши меъёрҳои муқарраршуда зикр шудаанд, пайгирӣ мекунад.

б) **Критерияҳо.** Нақшаҳои амали роҳбарияти амалиётӣ дар сурати иҷрои критерияҳои навбатӣ иҷрошуда ҳисоб мешаванд:

- i. татбиқи воқеии нақшаҳо ва уҳдадорҳои аз ҷониби онҳо пешбинишуда;
- ii. риояи муҳлатҳои татбиқи лоиҳа.

с) **Равиш/муносибат.** Дар чараёни гузаронидани мониторинг ММХЛ метавонад:

- i. бо аризадиҳандагон, муштариён, роҳбарияти амалиёти Бонк ва дигар тарафҳои дахлдори манфиатдор машварат доир намояд;
- ii. ҳуҷҷатҳои лоиҳавӣ, ҳуҷҷатҳои аз ҷониби аризадиҳандагон пешниҳодшуда (ё намоёндогони онҳо, агар мавҷуд бошанд) ва маълумоти дастраси умум бударо омӯзад;
- iii. маълумоти навро дар бораи натиҷаҳои мониторинг, ки аз роҳбарияти амалиёти Бонк қабул шуда буд, ба инобат гирад. Роҳбарияти амалиёти Бонк вазифадор аст на камтар аз як бор дар ду сол ММХЛ дар бораи иҷрои ҳар як нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ иттилоъ диҳад;
- iv. агар ММХЛ онро лозим шуморад, таширф овардан ба маҳалли татбиқи лоиҳа;
- v. агар ММХЛ онро лозим шуморад, ҷалб намудани машваратчиён оид ба масъалаҳои мушаххаси техникӣ. Ҷалби машваратчиён мутобиқи Қоидаҳои харид ва банди 3.1(i) анҷом дода мешавад.

д) **Ҳисоботдиҳӣ дар бораи мониторинг.** ММХЛ на камтар аз як маротиба дар ду сол ҳисоботи мониторингро тартиб медиҳад, ки дар он:

- i. тавсифи фаъолияти ҷории мониторинги ММХЛ вобаста ба ҳар як парвандаи қушода оварда мешавад;
- ii. маълумоти нав дар бораи рафти ҳар як нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ дар шароити далелҳои муайяншудаи номутобикат то он даме, ки ММХЛ ба ҳулосае наояд, ки нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ ба пуррагӣ иҷро шудааст, оварда мешавад ва Ҳисоботҳо оид ба

мониторинг ба Шӯро ва Президент барои маълумот ирсол мешаванд ва ба ихтиёри аризадиҳандагон, роҳбарияти амалиёти Бонк ва муштарӣ пешниҳод шуда, дар феҳристи парвандаҳо нашр мешаванд. Агар лозим ҳисобида шавад, ММҲЛ дар ҳисоботҳои семоҳаи худ ё аз рӯи зарурат дар бораи ҳар мушкилии аҳокаманд бо иҷрои нақшаҳои амали роҳбарияти амалиётӣ ё дар бораи мушкилиҳои аҳокаманд бо далели номутобиқати ҷанӯз бартарафнашуда, иттилоъ медиҳад.

Парвандаҳое, ки дар робита бо онҳо мониторинг гузаронида мешавад замоне баста мешаванд, ки роҳбари ММҲЛ ба ҳулосае меояд, ки нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ ба пуррагӣ иҷро шудааст.

3. МУҚАРРАРОТИ ДИГАР

3.1 Муқаррароти умумии аҳокаманд бо баррасии парвандаҳо

- a) **Иттилоъдиҳӣ дар бораи вазъи корҳо.** ММҲЛ саривақт дар бораи ҳолати аризаҳо иттилоъ медиҳад (ё ба намояндагони онҳо, дар сурати мавҷуд будани онҳо).
- b) **Феҳристи парвандаҳо.** ММҲЛ дар сомонии худ феҳристи парвандаҳоро пеш мебарад, ки дар он ҷонибҳои дохилӣ ва берунаи манфиатдор метавонанд маълумоти навро дар бораи хусусият ва рафти баррасии ҳар як аризаи ба қайд гирифташуда метавонанд пайдо намоянд. Дар феҳристи парвандаҳо маълумоти зерин оварда мешавад: санаи вуруди ариза ба ММҲЛ; ном ва маҳалли ҷойгиршавии лоиҳа, ки дар ариза зикр шудаанд; муштарие, ки лоиҳаро татбиқ мекунад; ва – дар сурати набудани дархост дар бораи нигоҳ доштани махфият – маълумот дар бораи аризадиҳандагон (ва намояндагони онҳо дар сурати мавҷуд будани онҳо). Ҳамаи ҳисоботҳое, ки аз рӯи парвандаи дахлдор мутобиқи Сиёсати мазкур омода карда шудаанд дар феҳристи парвандаҳо нашр мешаванд.

Дар ҳисоботҳои ММҲЛ ва дар феҳристи парвандаҳо нишон дода мешавад, ки дар

кадом ҳолат маълумот бо сабаби риояи махфият ифшо нагаштааст.

- c) **Равиш нисбати истехсолот аз рӯи парвандаҳо.** ММҲЛ бояд кӯшиш ба ҳарч диҳад, ки:

- i. аз рӯи имконият муҳлатҳои истехсолотро аз рӯи парвандаҳо бе расонидани зарар барои баррасии муфассали ҳар як парванда;
- ii. ба ҳадди ақал расонидани даҳлат ба ғайолияти ҳаррӯзаи тамоми тарафҳо, бо эътирофи аҳамияти ба инобат гирифтани фикру андешаҳои аризадиҳандагон, роҳбарияти амалиёти Бонк, муштарӣ ва дигар тарафҳои манфиатдор.

- d) **Аризаҳои бо ҳам аҳокаманд.** Ҳангоми вуруди ду ва ё зиёда аризаҳо аз як аризадиҳанда ё аз аризадиҳандагони мухталиф дар робита бо як лоиҳа, агар ин аризаҳо ба таври кофӣ бо ҳамдигар аз рӯи муҳтаво аҳокаманд мебошанд, ММҲЛ дар бораи ин ба аризадиҳандагон хабар медиҳад ва метавонад фармоиш диҳад, ки:

- i. баррасии чунин аризаҳо якҷоя гузаронида шавад; ё
- ii. баррасии ариза(ҳое), ки дертар то анҷом ёфтани баррасии аризаи якум қабул шудаанд, ба таъхир гузошта шавад.

- e) **Ҳамкорӣ бо дигар мақомоти мустақили ҳисоботдиҳӣ.** Агар лоиҳаи тахти баҳс қарорёфта, ки дар аризаи ба қайд гирифта шуда оварда шудааст, бояд бо дигар ташкилотҳо дар якҷоягӣ маблағгузорӣ гардад, ММҲЛ мақоми(ҳои) мустақилро дар бораи бақайдгирии ариза хабар медиҳад ва ба онҳо огоҳсозии роҳбарияти худ барои маълумот ва дар арзёбиҳо ва ё татбиқи лоиҳаҳо ба инобат гирифтани тавсия мешавад. ММҲЛ метавонад, агар зарур шуморад, дигар мақомоти мустақили ҳисоботдиҳиро дар бораи аризаҳои бақайдгирифташуда, лоиҳаҳое, ки дар якҷоягӣ маблағгузорӣ намешаванд, аммо дар кишварҳо ё ноҳияҳои ҳамҷавори амалиёт қарор доранд, огоҳ намояд.

Агар аризаи шабех ё шикоят ба мақом(оти) ҳисоботдиҳии дигар ташкилот(ҳо) дар робита бо як лоиҳа пешниҳод шавад ва аризаҳо моҳиятан бо ҳамдигар алоқаманд бошанд, ММХЛ метавонад бо чунин мақом(оти) мувофиқ бо Сиёсати мазкур бо мақсади пешгирии такрорӣ ва эҷоди норухати аз меъёр зиёд барои ҳамаи тарафҳо, ҳамкорӣ намояд. Дар рафти ҳамкориҳои ММХЛ бо дигар мақомоти мустақили ҳисоботдиҳӣ аз рӯи парвандаҳои муштарак ӯ истифодаи протоколҳои дахлдорро нисбати масъалаҳои коркарди муштаракӣ аризаҳо, аз ҷумла, бахусус масъалаҳои зеринро таъмин мекунад: махфияти аризадиханда; таҳвили маълумот дар бораи аризадиханда, муштарӣ ва Бонк; арзёбии эҳтимолияти андешидани чораҳои таъқиб ва тадбирҳо барои коҳишдиҳии он; ва дигар масъалаҳои дахлдор. Аз рӯи зарурат ММХЛ метавонад бо мақоми(оти) ҳисоботдиҳандаи ташкилоти ҳаммаблағгузор созишномаҳо дар бораи ҳамкорӣ ё тафохумномаҳоро имзо кунад, ки онҳо масъалаҳои коркарди муштаракӣ парвандаҳоро танзим мекунад.

Агар ариза ё шикоят танҳо ба ташкилоти ҳаммаблағгузор пешниҳод шуда бошанд, аммо дар баробари ин ба Муштарии БАТР рабт дошта бошанд ва мақоми мустақили ҳисоботдиҳии ташкилоти ҳаммаблағгузор ММХЛ-ро огоҳ карда бошад, ММХЛ роҳбарияти амалиёти Бонк ва, агар лозим дониста шавад, Шӯро ро ба дастрас гардидани маълумоти кушода аз рӯи чунин парвандаҳо ба таври мухтасар хабардор мекунад.

- f) **Дастрасӣ ба маълумот.** Дар робита бо баррасии парванда ба кормандони ММХЛ дастрасии бемаҳдуд ба кормандони дахлдори Бонк ва ба ҳамаи ҳуҷҷатҳои лоиҳавӣ (аз он ҷумла файлҳои электронӣ ва маводҳои чопӣ) ва инчунин дастрасӣ ба ҷевонҳои нигоҳдории ҳуҷҷатҳо ва дигар ҷойҳои нигоҳдорӣ дода мешавад.

Роҳбарияти амалиёти Бонк ва машваратчиёни ҷалбшаванда бояд ба фаъолияти кормандони ММХЛ ҳаматарафа мусоидат намоянд.

Ифшои маълумоти аз ҷониби ММХЛ дар рафти фаъолияти худ ҷамъоваришуда тибқи

Сиёсати дастрасӣ ба иттилоот ва ҳама гуна маълумот ва дигар талаботи амалкунанда оид ба нигоҳдории махфияти маълумоти баста, анҷом дода мешавад.

Пас аз гузаронидани машваратҳо бо тарафҳои дахлдор ММХЛ аз рӯи зарурат метавонад ба маълумоти баста дар ҳолати мавҷуд намудани маълумот аз дигар сарчашмаҳо истинод намояд.

- g) **Уҳдадориҳои шартномавӣ.** Созишномаҳо дар бораи маблағгузорӣ, ки Бонк бо муштарӣ худ мебандад, бояд дорои муқаррароте бошад, ки муштарӣро вазифадор мекунад ба ММХЛ дар робита бо баррасии парвандаҳо маълумот дар бораи лоиҳаҳо дар асоси дархости Бонк бо риояи қонунгузори амалкунанда ва санадҳои зерқонунӣ пешниҳод намояд.
- h) **Бархӯрди манфиатҳо.** Кормандони ММХЛ ва машваратчиёне, ки аз тарафи ММХЛ ҷалб мешаванд вазифадоранд беғаразона ва мустақилона амал намоянд.

Корманди ММХЛ ё машваратчиӣ аз ҷониби ММХЛ ҷалбшуда, ки дар робита бо ин ё он парванда бархӯрди манфиатҳо ба миён омадааст вазифадор аст, ки фавран роҳбари ММХЛ -ро огоҳ намояд ва аз иштироки минбаъда дар баррасии парванда худдорӣ кунад.

Агар бархӯрди манфиатҳо дар робита бо ин ё он парванда бо роҳбари ММХЛ ба миён омада бошад, ӯ вазифадор аст фавран ба Шӯро дар бораи он хабар диҳад ва аз иштирок дар баррасии парванда худдорӣ намояд ва вазифаҳои худро ба яке аз ҳамкоро дар ММХЛ вогузор намояд.

- i) **Машваратчиён.** Ҳангоми иҷрои вазифаҳои алоқаманд бо ММХЛ машваратчиёни ҷалбшаванда ба сифати шахсияти мустақил амал мекунад, ва онҳо аз ҳамон имтиёзҳо ва масуниятҳо, муқаррароти дахлдори Кодекси рафтор, қоидаҳо дар мавриди бархӯрди манфиатҳо ва муқаррарот дар бораи махфият ва инчунин қарордиҳӣ, ки ба манфиати Бонк сафари хидматӣ анҷом медиҳанд, бархӯрдор мебошанд. Машваратчиён таҳти

роҳбарии бевоситаи роҳбари ММХЛ фаъолият мекунад.

Ҷ) Паёмадҳои пешниҳоди ариза барои лоиҳаҳои Бонк ва чораҳои фаврӣ.

Бақайдгирии ариза боиси боздоштани иштироки Бонк дар лоиҳа намегардад. Аммо дар ҳар марҳилаи баррасии ариза агар ММХЛ муайян кунад, ки фаъолияти минбаъдаи Бонк аз рӯи лоиҳа ва ҷалби минбаъдаи маблағҳои қарзӣ барои татбиқи он зарари ҷиддӣ ва ҷуброннопазир мерасонад, ММХЛ метавонад дар бораи андешидани чораҳои муваққатӣ аз ҷониби Бонк оид ба ислоҳи вазъият, аз он ҷумла боздоштани фаъолияти лоиҳа ё боздоштани қарздиҳиро тавсия намояд. Қарор аз рӯи чунин тавсия аз ҷониби Шӯро ё дигар мақоми салоҳиятдори БАТР, ки ба он Шӯро ваколатҳои тасдиқномаи лоиҳаро вогузор намудааст, қабул мешавад. Дар баробари ин, Шӯро ё дигар мақоми салоҳиятдори БАТР, ки ба он Шӯро ваколатҳои тасдиқномаи лоиҳаро вогузор намудааст, бояд муайян намояд оё Бонк ҳукуки андешидани чораҳои тавсияшударо дар доираи қонунгузори амалкунанда ва санадҳои зерқонунӣ ва инчунин уҳдадорихои ҷорӣ шартномавӣ дорад ё не. Тавсияҳои ММХЛ ва қарори нисбат ба феҳристи парвандаҳо нашр мегардад.

- к) Муносибат ба нигарониҳо дар мавриди истифодаи чораҳои таъкиб.** ММХЛ сиёсати таҳаммулпазирии сифриро дар робита бо истифодаи таъкиб нисбати аризадиҳандагон ё дигар шахсоне, ки дар ин ё он раванд дар ММХЛ ё дар қорҳои иттилоотию фаҳмондадиҳӣ иштирок мекунад дар амал татбиқ мекунад ва ва ҳама гуна таҳдид, тарсонидан, зӯрварӣ ё таъбизро нисбат ба онҳо барои истифодаи ҳукуки изҳори нигаронии худ рад мекунад.

ММХЛ омода аст: а) барои арзёбии эҳтимолияти истифодаи чораҳои таъкиб нисбати шахсоне, ки дар равандҳои дар ММХЛ гузаранда ва дар фаъолияти иттилоотию фаҳмондадиҳӣ алоқаманд бо он иштирок мекунад, чора андешад, ва б) бо мақсади коҳишдиҳии эҳтимолияти истифодаи чораҳои таъкиб дар робита бо аризаҳо ё фаъолияти иттилоотию фаҳмондадиҳӣ, дар

машварат бо аризадиҳандагон (ё намоёндагони онҳо, агар мавҷуд бошанд) дар сурати аз тарафи аризадиҳандагон (ё намоёндагони онҳо, агар мавҷуд бошанд) қабул намудани маълумот дар бораи мавҷуд будани нигарониҳо дар мавриди истифодаи чораҳои таъсир, тадбирҳои заруриро андешад. Дар чунин ҳолатҳо ММХЛ таҳлили камералии шароитҳо ва имконияти ба миён омадани чунин эҳтимолият ё эҳтимолияти воқеии андешидани чораҳои таъкибро нисбати аризадиҳандагон ё дигар шахсоне, ки дар раванди бақайдгирии ариза дар ММХЛ иштирокдоранд, оғоз мекунад ва имконияти қабули чораҳои дахлдорро баррасӣ менамояд. ММХЛ даъво намекунад, ки мақомоти миллӣ ё байналмилалӣ судӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқро, ки дар чунин ҳолатҳо таъмини муҳофизати мардум ба вазифаҳои онҳо дохил мешавад, ҷойгузин намояд.

- л) Қатъи иштироки молиявӣ.** Агар дар қараёни баррасии парванда иштироки молиявии Бонк дар лоиҳа дар натиҷаи пардохти пурра, пеш аз муҳлати қарз, фурӯши дорой ё дигар рӯйдод қатъ гардад, дар ин ҳолат ММХЛ ба иҷрои амалҳои зерин идома медиҳад:

- i. дар қараёни арзёбӣ ё санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда арзёбӣ намудани риояи ин меъёрҳо аз ҷониби Бонк тибқи бандҳои 2.6 ва 2.7. Дар баробари ин, тавсияҳои ММХЛ, ки дар ҳисобот оид ба санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда оварда шудаанд ва уҳдадорихои Бонк, ки дар ҳар нақшаи амали минбаъдаи роҳбарияти амалиётӣ пешниҳод шудааст, метавонанд қатъи муносибатҳоро бо муштарӣ пешбинӣ намоянд; ё
- ii. дар марҳилаи ҳаллу фасли мушкилӣ ба муколама байни тарафҳо тибқи банди 2.4 мусоидат намояд, ба шарт агар ин қарабинӣ бо сабабҳои зерин қатъ намегардад: i) баромадани яке аз тарафҳои аз қарабини ҳаллу фасли мушкилиҳо ё ii) ММХЛ муайян мекунад, ки ин тавре дар банди 2.4(с) пешбинӣ шудааст, ягон натиҷаи мусбат намедиҳад;
- iii. дар қараёни мониторинги татбиқи нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ ё қарордод оид ба ҳалли мушкилиҳо пайгирӣ намудани татбиқи

нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ ё қарордод оид ба ҳалли мушкилиҳо тибқи бандҳои 2.5 ва 2.8. Дар баробари ин, роҳбари ММХЛ далели қатъи муносибатҳоро бо муштарӣ ҳангоми муайян намудани он, ки оё нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ ё қарордод оид ба ҳалли мушкилиҳо бо критерияҳои дар бандҳои 2.5 ва 2.8 муайяншуда мувофиқ мебошад ё не, ба инобат мегирад.

- м) **Мавҷуд набудани иштироки молиявӣ.** Агар ҳангоми бақайдгирии ариза Бонк дар лоиҳаи дахлдор бо сабаби пардохти пурра, пешпардохт қарз, фурӯши дорой ё дигар рӯйдод иштироки молиявӣ надошта бошад,

дар ин сурат парванда бевосита ба арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда пешниҳод мешавад ва барои расмиёти ҳалли мушкилиҳо қобили қабул ҳисобида мешавад. Агар чунин парванда барои санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда муносиб ҳисобида шавад, тавсияҳои ММХЛ дар ҳисобот оид ба санчиши риояи меъёрҳои муқарраршуда ва ухдадорҳои Бонк дар ҳар нақшаи амали минбаъдаи роҳбарияти амалиётӣ метавонанд қатъи муносибат бо муштариро ба назар гиранд.

- п) **Мухлатҳо.** Пас аз қабули ариза ММХЛ кӯшиш мекунад муҳлатҳои дар ҷадвали 1 дар поён овардашударо риоя намояд.

Марҳила	Чораҳои асосӣ
Қабули ариза	• <i>Тасдиқ намудани қабули ариза:</i> аз рӯи имконият дар муҳлати кӯтоҳтарин, на дертар аз 10 рӯзи корӣ аз рӯзи қабул.
Бақайдгирӣ	• <i>Қарор дар бораи бақайдгирӣ:</i> дар давоми 21 рӯзи корӣ аз санаи тасдиқи қабули он. • Агар барои қабули қарор дар бораи бақайдгирии ариза аризадихандагон бояд маълумоти иловагиро ба ММХЛ пешниҳод намоянд, барои ин 15 рӯзи корӣ аз санаи дархости чунин маълумот ҷудо карда мешавад. • Агар кор бо ариза қатъ шуда бошад (ва ариза барои баррасии мушкилиҳои дар он зикршуда ба зерсохтори соҳавии Бонк бе бақайдгирӣ тибқи банди 2.2(f) ирсол шуда бошад) ба роҳбарияти амалиёти Бонк на бештар аз 45 рӯзи корӣ (бо ихтиёри ММХЛ) ҷудо карда мешавад, ки дар давоми он Бонк ҷиҳати ҳалли мушкилиҳои дар ариза қайдшуда дар соҳаи экология, иҷтимоӣ ё иттилоъдиҳии ҷомеа бояд кӯшиш ба харҷ диҳад. Пас аз он ММХЛ масъалаи идома додани кор бо аризаро баррасӣ мекунад.
Таҳлил	• <i>Гузaronидани таҳлил ва пешниҳоди ҳисобот дар бораи натиҷаҳои он ба Шӯро тавассути Комиссияи тафтишотӣ:</i> дар давоми 40 рӯзи корӣ аз санаи бақайдгирии ариза.

Ҳалли мушкилиҳо	• <i>Гузaronидани чорабиниҳо оид ба ҳалли мушкилиҳо:</i> метавонад аз хусусияти мушкилиҳо, дараҷаи вазнинӣ, ҳаҷм ва дигар омилҳо, ба монанди иштироки тарафҳои ва қарорхое, ки дар чараёни гузаронидани чорабиниҳо қабул мешаванд, вобаста бошад. Чадвали чорабиниҳо оид ба ҳалли мушкилиҳо дар якҷоягӣ бо аризадиҳандагон, муштарӣ ва дигар тарафҳои дар онҳо иштироккунанда тартиб дода мешавад. Ин маънои онро дорад, ки чорабиниҳо оид ба ҳалли мушкилиҳо бояд дар давоми 1 (як) сол аз лаҳзаи ба мувофиқа расидани тарафҳо оид ба татбиқи онҳо анҷом дода шаванд; вале ин муҳлат дар мувофиқа бо тарафҳо ва ММҲЛ метавонад дароз карда шавад. • Аризадиҳандагон, муштарӣ ва дигар иштирокчиёни чорабиниҳои алоқаманд бо ҳалли мушкилиҳо бояд дар давоми 10 рӯзи қорӣ аз санаи ирсоли пешнависи ҳисобот оид ба ҳалли мушкилӣ аз ҷониби ММҲЛ ё фишурдаи ҳисобот оид ба ҳалли мушкилиҳо розигии худро барои наشري он диҳанд ё фикру андешаҳои худро дар мавриди маҳдудиятҳо барои наشري он бо сабаби махфият пешниҳод намоянд.
Арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда	• Агар ММҲЛ бастанӣ парвандаро тавсия диҳад, <i>барои гузаронидани арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда ва пешниҳоди ҳисобот оид ба арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда ба Шӯро тавассути Комиссияи тафтишотӣ</i> 60 рӯзи қорӣ аз санаи оғози арзёбии ММҲЛ риояи меъёрҳои муқарраршуда ҷудо карда мешавад. • Агар ММҲЛ гузаштан ба санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда тавсия диҳад, - <i>омодакунӣ ҳисобот оид ба арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда ва ирсоли супориши техникӣ ба тарафҳо:</i> дар давоми 60 рӯзи қорӣ аз санаи оғози арзёбии ММҲЛ риояи меъёрҳои муқарраршуда. • Ба роҳбарияти амалиёти Бонк 21 рӯзи қорӣ аз санаи қабули дархости ММҲЛ барои пешниҳоди ҷавоби хатӣ ба ариза ҷудо карда мешавад. • Барои пешниҳоди эродҳои худ ба аризадиҳандагон, роҳбарияти амалиёти Бонк ва машваратчиён 10 рӯзи қорӣ аз санаи ирсоли ММҲЛ пешнависи супориши техникӣ барои санҷидани риояи меъёрҳои муқарраршуда ҷудо карда мешавад.

о) Дароз кардани муҳлатҳо.

i. Талаботи алоқаманд бо тарҷума.

Баррасии парвандаҳо, ки нисбати онҳо англисӣ забони қорӣ ба ҳисоб намеравад вақти иловагиро барои тарҷумаи ҳуҷҷатҳои талаб мекунад. Шумораи рӯзҳои қорӣ барои ҳар як марҳилаи баррасии парванда пешбинишуда рӯзҳои қорӣ зарур барои фармоиш намудан ва иҷрои тарҷумаҳои хатиро дар бар намегирад. ММҲЛ аризадиҳандагонро (ё намояндагони онҳоро, дар сурати мавҷуд будани онҳо) саривақт дар бораи муҳлатҳои иловагӣ, ки метавонанд барои тарҷумаи ҳуҷҷатҳои зарур бошанд, хабар медиҳад.

Марҳила	Чораҳои асосӣ
Санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда	- Омода намудани пешнависи ҳисобот оид ба санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда: дар давоми 140 рӯзи корӣ аз санаи нашри гузориш дар бораи арзёбии риояи меъёрҳои муқарраршуда. - Барои ирсоли фикру эродҳои худ ба аризадиҳандагон (ё намояндагони онҳо, дар сурати мавҷуд будани онҳо) 10 рӯзи корӣ аз санаи ирсоли ММҲЛ пешнависи ҳисобот оид ба санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда ҷудо карда мешавад; - Дар сурати аз ҷониби ММҲЛ муайян кардани далели номутобиқат: - о ба роҳбарияти амалиётӣ Бонк 30 рӯзи корӣ аз санаи гирифтани пешнависи ҳисобот оид ба риояи меъёрҳои муқарраршуда ҷиҳати пешниҳоди ММҲЛ пешнависи нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ ва ҷавоби роҳбарияти амалиётӣ (дар сурати мавҷуд будани он) ҷудо карда мешавад. - о барои пешниҳоди фикру эродҳои худ нисбати пешнависи нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ ба аризадиҳандагон (ё намояндагони онҳо, дар сурати мавҷуд будани онҳо) 20 рӯзи корӣ аз санаи ирсоли он аз ҷониби ММҲЛ ҷудо карда мешавад. - о аз санаи қабули фикру эродҳои аризадиҳандагон (ё намояндагони онҳо, дар сурати мавҷуд будани онҳо) нисбати пешнависи нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ ҷиҳати омода намудани варианти ниҳонии ҳисобот оид ба санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда ба ММҲЛ 10 рӯзи корӣ ҷудо карда мешавад. - о аз санаи қабули варианти ниҳонии ҳисобот оид ба санҷиши риояи меъёрҳои муқарраршуда ва эродҳои аризадиҳандагон (ё намояндагони онҳо, дар сурати мавҷуд будани онҳо) ҷиҳати омода намудани варианти ниҳонии нақшаи амал ба роҳбарияти амалиётӣ 15 рӯзи корӣ ҷудо карда мешавад.
Мониторинг	- Пешниҳоди ҳисоботҳо оид ба натиҷаҳои мониторинг: на камтар аз ду бор дар як сол ва то замоне, ки ММҲЛ ба ҳулоасе наояд, ки қарордоди дахлдор оид ба ҳалли мушкилиҳо ва (ё) нақшаи амали роҳбарияти амалиётӣ дар ҳаҷми пурра иҷро шудаанд. - о аз санаи қабули дархости ММҲЛ барои пешниҳоди маълумоти охиринаи мониторинги татбиқи нақшаи амал ба роҳбарияти амалиётӣ 10 рӯз ҷудо карда мешавад. - о барои пешниҳоди эродҳои худ аз санаи ирсоли ММҲЛ пешнависи ҳисобот оид ба натиҷаҳои мониторинги татбиқи нақшаи амалиётӣ роҳбарияти амалиётӣ ё қарордод оид ба ҳалли мушкилиҳо ба тарафҳо 10 рӯзи корӣ ҷудо карда мешавад.

ii. **Ҳолатҳои истисноӣ.** Бо дарназардошти хусусияти ин ё он парванда дар ҳолати зарурӣ, тавре аз ҷониби ММҲЛ муайян мегардад ё аз ҷониби тарафҳо ҷиҳати баррасии муносиб ва ҳаматарафаи аризаҳо ва парвандаҳо дархост карда мешавад, ММҲЛ метавонад муҳлатҳои дар Сиёсати мазкур зикршударо дароз кунад. Масъалаи зарурати дароз кардани муҳлатҳо аз ҷониби ММҲЛ бо дарназардошти омилҳои муҳталиф, аз он ҷумла, бахусус инҳо баррасӣ мешавад: ҳама гуна саволҳои аз ҷониби аризадиҳандагон қайдшуда, ки бо имкониятҳои функционалӣ, ҷои татбиқи лоиҳа, зарурати иштироки тарафҳо дар ҷараёни кор бо

парванда, аз ҷумла пешниҳоди эродҳо дар мавриди ҳисоботҳои ММҲЛ, арзёбии эҳтимолияти истифодаи чораҳои таъкиб ва амалисозии чораҳои коҳишдиҳии чунин эҳтимолият, масъалаҳои вобаста аз омили вақт, ки бо лоиҳа ё парванда алоқаманданд, дастрас будани кормандони ММҲЛ, татбиқи чораҳо барои таъмини дастрасӣ ва танзим, ки дар банди 3.2 пешбинӣ шудаанд ва баррасии аризаҳои бо ҳам алоқаманд тибқи банди 3.1(d).

ММҲЛ тарафҳои парвандаро дар бораи тамдиди муҳлатҳо зуд хабар медиҳад ва

маълумот дар бораи тамдиди мухлатҳоро ба феҳристи парвандаҳо медарорад. Мухлатҳо бояд ба мухлати маҳдуди вақт тамдид карда шаванд ва дар ҳолати зарур будани тамдиди минбаъдаи онҳо ҳамаи тарафҳо бояд огоҳ карда шаванд.

3.2 Корҳои иттилоотию фаҳмондадихӣ ва омӯзонидани кормандон

- a) **Ваколат барои гузаронидани корҳои иттилоотию фаҳмондадихӣ.** Иҷрои вазифаҳои ММХЛ аз қобилияти ҳамкории самарабахш бо тарафҳои манфиатдор вобаста аст. ММХЛ барои гузаронидани корҳои иттилоотию фаҳмондадихӣ ҳам бо тарафҳои манфиатдори дохилӣ ва ҳам беруна ваколатдор мебошад ва донишу дарки беҳтари Сиёсати мазкур, аз он ҷумла ҳадаф, вазифаҳо ва фаъолияти ММХЛ-ро таъмин менамояд. Бо ин мақсад ММХЛ барномаи кори иттилоотию фаҳмондадихиро тартиб медиҳад. Кори иттилоотию фаҳмондадихӣ аз рӯи зарурат инчунин ҳамкорӣ бо мақомоти ҳисоботдиҳандаи дигар ташкилотҳоро дар бар мегирад.
- b) **Мусоидат ба дастрасӣ.** ММХЛ кӯшиш ба ҳарч медиҳад омилҳоеро, ки мурочиаткуниро ба ММХЛ ва иштирок дар баррасии парвандаҳо ё дар чорабиниҳои иттилоотию фаҳмондадихӣ барои тарафҳои манфиатдор мушкил месозанд, ба инобат гирад. ММХЛ кӯшиш ба ҳарч медиҳад, бо шахсони осебпазир дар минтақа ва кишварҳои фаъолияти БАТР ва бо мақсади мусоидати самарабахши дастрасии тарафҳои манфиатдор алоқа барпо намояд.
- c) **Баланд бардоштани сатҳи дастрасӣ бо истифода аз маводҳои иттилоотию фаҳмондадихӣ.** ММХЛ як қатори маводҳои иттилоотию фаҳмондадихиро омода, нашр ва паҳн мекунад. Ин маводҳо ба тарафҳои манфиатдори дохилӣ ва беруна имкон медиҳад, ки бо вазифаҳо, сиёсат ва фаъолияти ММХЛ беҳтар шинос шаванд. Аз рӯи имконият ӯ машваратчиёни берунаро барои омода намудани чунин маводҳо ҷиҳати таъмини дастрасии онҳо барои шахсони таҳти таъсири лоиҳа қарорёфта, ҷалб менамояд. ММХЛ сомонан

интерактивиро барои паҳнкунии маълумот ва маводҳои алоқаманд бо фаъолияти ӯ пеш мебарад. ММХЛ кормандони идораи марказӣ ва намоёндагҳои доимиро ҷиҳати паҳн кардани маълумот дар бораи фаъолияти он тавассути дигар чорабиниҳо ва маводҳои нашрии БАТР даъват менамояд. Ба кормандони Бонк тавсия дода мешавад, ки ба талошҳои ММХЛ дар самти расонидани вазифаҳои худ ба маълумоти шунавандагони васеъ мусоидат намоянд.

- d) **Баланд бардоштани дастрасӣ бо воситаҳои лингвистӣ.** ММХЛ кӯшиш ба ҳарч медиҳад, ки иртиботи муассир ва наشري ҳисоботҳо ва фаъолияти он ба манфиати ҷонибҳои дохилӣ ва берунаи манфиатдор таъмин карда шавад. Гарчанде ки забони ММХЛ англисӣ мебошад, ММХЛ кӯшиш мекунад, ки ҳисобот ва маводҳои иртиботиро бо забонҳои дахлдори милли аз рӯи зарурат ҷиҳати таъмин намудан ва нигоҳ доштани дастрасӣ ба ММХЛ, пешкаш намояд.

Сиёсати мазкур ба забонҳои англисӣ, русӣ ва арабӣ интишор мешавад ва ботадрич ба дигар забонҳои расмӣ кишварҳо ва минтақаҳои фаъолияти БАТР тарҷума карда мешавад.

ММХЛ кӯшиш менамояд ба тарафҳое, ки дар ММХЛ парвандаҳоро баррасӣ мекунанд ва забони англисиро наметонанд, имконияти иштирок дар баррасии парвандаҳоро фароҳам оварад. Барои гуруҳҳои тарафҳои манфиатдор имконияти иштирок дар чорабиниҳои иттилоотию фаҳмондадихӣ тавассути пешниҳоди хизматрасониҳои тарҷумаи хатӣ ва шифоҳӣ ба забонҳои дахлдор пешкаш менамояд. Барои бартараф намудани монеаи забонӣ иқдомҳои зерин пешбинӣ шудаанд:

- i. аризаҳоро метавон ба ҳар кадоме аз забони расмӣ кишвар ё минтақаи фаъолияти БАТР ё ба ҳар забони

расмии БАТР (яъне англисӣ, русӣ, фаронсай ё олмонӣ) пешниҳод намуд;

ii. муқотиботи ММҲЛ бо аризадиҳандагон (ё бо намояндагони онҳо, дар сурати мавҷуд будани онҳо) ҳам бо забони дар ариза истифодашуда ва ҳам бо забони англисӣ, агар чунин тарафҳо англисиро надонанд, пеш бурда мешавад²²;

iii. дар давоми чаласаҳои алоқаманд бо баррасии парвандаҳо, инчунин дар давоми чорабиниҳои иттилоотӣ фаҳмондадихӣ аз рӯи дархости дахлдор ва агар он лозим дониста шавад тарҷумаи шифоҳӣ ба забонҳои дахлдор таъмин карда мешавад;

iv. барои аризадиҳандагоне (ё бо намояндагони онҳо, дар сурати мавҷуд будани онҳо), ки забони англисиро намедонанд ҳисоботҳои ММҲЛ аз рӯи парвандаҳои дахлдор ба забони дар ариза истифодашуда тарҷума мешавад;

v. маводҳои иттилоотӣ фаҳмондадихӣ бо забони англисӣ, русӣ ва арабӣ паҳн карда мешаванд ва ботадрич ба дигар забонҳои расмӣ кишварҳо ва минтақаҳои ғайриқонунии БАТР ва аз рӯи зарурат ба дигар забонҳо нашр мегардад.

е) **Омӯзиш.** ММҲЛ ба кормандони Бонк ва тарафҳои манфиатдори беруна имконияти ба даст овардани маълумоти муқаддимаӣ ва гузаштани омӯзиш аз рӯи мавзӯҳои алоқаманд бо татбиқи Сиёсати мазкур фароҳам меоварад. Чорабиниҳои таълимӣ

вобаста аз талабот ба омӯзиш ва таҳкими тавонмандӣ, ки тавассути пурсиши бевосита ва аз рӯи таҷрибаи амалии баррасии парвандаҳо ба нақша гирифта мешаванд.

ф) **Ташаккулдиҳии таҷрибаи институтсионалӣ.** Бо мақсади ташаккул додани таҷрибаи институтсионалӣ ва ба назар гирифтани уҳдадорӣ, ки дар нақшаҳои амали роҳбарияти амалиётӣ барои лоиҳаҳои БАТР мавҷуданд ММҲЛ роҳбарияти

амалиётӣ Бонкро бо дарсҳои андӯхта шинос мекунад ва дар партави донишҳои нав, мушоҳидаҳо ва далелҳои ки аз таҷрибаи баррасии парвандаҳо ба даст омадаанд ба ӯ тавсияҳо медиҳад. Дар дастурамалҳо ва дарсҳои андӯхтаи ММҲЛ мушкилиҳои умумӣ ва байнисоҳавӣ инъикос мегарданд, тавсияҳои созида пешниҳод карда мешаванд ва дар БАТР ташаккули фарҳанги омӯзиши пайваста ташвиқот бурда мешавад. Маълумоти дахлдор дар баробари ҷамъ шудани миқдори кофии қорҳои анҷомдодашуда паҳн карда мешавад, ки дар натиҷа барои ҷамъбасти системаӣ мавод таъмин мегардад.

ММҲЛ дар сурати мутобиқати пурраи онҳо ба критерияҳои зерин ба маълумоти роҳбарияти амалиётӣ Бонк дарсҳои андӯхта ва ҳар тавсия ба он алоқамандро мерасонад:

- i. чунин дарсҳо бояд ба вазифаҳои ММҲЛ оид ба ҳалли мушкилиҳо ё санҷиши риояи меъёрҳои сиёсати экологӣ ва иҷтимоӣ ё муқаррароти Сиёсати дастрасӣ ба иттилооти алоқаманд бо лоиҳаҳои мушаххас, робитаи бевосита дошта бошанд;
- ii. чунин дарсҳо бояд ба мушкилиҳо ё тамоюлҳои аҳамиятнок ё муҳим, ки дар ҷараёни қори ММҲЛ оид ба баррасии парвандаҳо мушоҳида мешаванд, алоқаманд бошанд.

Ташаббусҳои андӯхтани таҷрибаи институтсионалӣ бо ихтиёри ММҲЛ амалӣ карда мешаванд. ММҲЛ дар бораи ин ба роҳбарияти Бонк, аз ҷумла ба ҳадамоти аудити дохилӣ ва арзёбӣ бо мақсади пешгирии тақроркунии қўшишҳо, хабар медиҳад. ММҲЛ маълумот дар бораи дарсҳои муҳимтарини

²² Дар сурати мавҷуд будани ихтилоф байни матни ҳуҷҷат бо забони англисӣ ва матни муқотиба ё ҳуҷҷати дахлдор ба забони дигар, матни англисӣ бартарият хоҳад дошт

андӯхта ва тавсияҳои дахлдорро паҳн мекунад:

- a. дар шакли хатӣ тавассути пешниҳоди он дар ҳисоботи солонаи худ, ки дар фасли VIII пешбинӣ шудааст ва дар ҳолати зарурӣ дар дигар маводҳои иттилоотӣ;
- b. ба воситаи семинарҳо ва дигар усулҳои ҳамкории бевосита бо роҳбарияти амалиётӣ;
- c. дар ҳолатҳое, ки ММҲЛ зарур мешуморад, тавассути пешниҳоди эродҳои расмӣ дар бораи лоиҳаҳои ҳуҷҷатҳои меъёрии БАТР ё стратегияҳои кишвар ва соҳавии он;
- d. барои Шӯро ҳангоми пешниҳоди ҳисоботи солона ё аз рӯи зарурат.

ММҲЛ метавонад бо роҳбарияти амалиётӣ Бонк корро оид ба ҳуҷҷатгузории тағйирот аз ҷониби Бонк бо мақсади татбиқи тавсияҳои ММҲЛ дар робита ба таҷрибаи институционалӣ анҷом диҳад.

3.3 Муқаррароти ташкилӣ ва маъмурӣ

a) Роҳбари ММҲЛ.

- i. **Уҳдадорҳои роҳбари ММҲЛ.** Роҳбари ММҲЛ барои кори ММҲЛ, татбиқи Сиёсати мазкур ва қабули қарорҳое, ки дар доираи салоҳияти ММҲЛ тибқи Сиёсати мазкур мебошанд, масъул аст. Роҳбари ММҲЛ бевосита ба Шӯро ҳисоботдиҳанда мебошад; роҳбари ММҲЛ ба ҳайати роҳбарияти амалиётӣ Бонк дохил намешавад ва ба ӯ итоат намекунад.
- ii. **Талабот нисбати номзадҳо ба вазифаи роҳбари ММҲЛ.** Роҳбари ММҲЛ наметавонад шахсе бошад, ки дар БАТР ғайриқонунӣ намудааст (ба сифати корманди амалиётӣ, узви Шӯрои мудирон, муовин ё мушовири узви Шӯрои мудирон) замоне дар давоми панҷ соли пеш аз таъиншавӣ. Машваратчиёни БАТР наметавонанд дар

давоми се сол аз лаҳзаи ба охир расидани эътибори шарномаи онҳо бо БАТР барои ишғоли вазифаи роҳбари ММҲЛ дар озмун иштирок намоянд.

iii. Интиҳоб ва таъини роҳбари ММҲЛ.

Интиҳоби номзад ба вазифаи роҳбари ММҲЛ аз ҷониби комиссияи интиҳоб иборат аз шаш нафар, аз ҷумла ҳам кормандон ва ҳам шахсони ғайрикорманди Бонк сураат мегирад. Комиссия аз раис ва муовини раиси кумитаи ревизионӣ, ду намоёнҳои роҳбарияти амалиётӣ Бонк ва ду узви мустақили дорои дониши махсус оид ба масоили ҳисоботдиҳӣ, аз он ҷумла соҳаи иҷтимоӣ ва экологӣ, иборат аст. Онҳо поквичдонӣ ва бегаразии худро собит намуданд ва қодиранд дар амал бо тарафҳо ва ҷомеаи шахрвандӣ ҳамкории муассир дошта, дорои таҷрибаи иштирок дар ғайриқонунӣ Бонк ё муассисаҳои шабех мебошанд.

Комиссияи интиҳобро раиси Комиссияи тафтишотӣ роҳбарӣ мекунад ва раёсати кадрҳо тамоми кори маъмуриро пеш мебарад. Дар мувофиқа бо комиссияи интиҳоб раёсати кадрҳо ба ширкати муносиби масъули интиҳоб намудани кадрҳои роҳбарикунанда супориш медиҳад, ки ҷустуҷӯи ҳаматарафа гузаронида шуда, рӯйхати номзадҳо пешниҳод карда шавад. Комиссияи интиҳоб сипас ин рӯйхатро аз назар гузаронида, маълумоти объективии номзадҳоро муқоиса мекунад, бо онҳо мусоҳиба мегузаронад ва бо ақсарияти овозҳо номзоди аз ҷама сазоворро муайян мекунад. Пас аз ба итмом расидани интиҳоб, комиссияи интиҳоб ба Президент тавсияҳои худро дар мавриди таъин намудани роҳбари ММҲЛ пешниҳод мекунад. Дар марҳилаи ниҳоии раёсат номзоди интиҳобшуда аз расмиёти шундан дар Комиссияи тафтишотӣ мегузарад. Пас аз он, Президент масъалаи мазкурро бо аъзои Шӯро дар ҷаласаи пӯшида муҳокима мекунад ва тавсияи расмиро

дар бораи таъинот барои тасдиқ ба Шӯро пешкаш менамояд. Роҳбари ММХЛ аз ҳисоби роҳбарони калон таъин карда мешавад, ки ин нақши муҳимми Мақомро дар ташкилот ва уҳдадорихо роҳбари ММХЛ дар чараёни баррасии парвандаҳо дақиқ инъикос мекунад.

iv. **Мухлати ваколати роҳбари ММХЛ.** Роҳбари ММХЛ ба мухлати ибтидоии чор сол таъин карда мешавад. Он метавонад як маротиба ба мухлати иловагии то чор сол тамдид карда шавад. Баъди ба охир расидани мухлат(ҳо)и ваколат(ҳо)и ӯ, ё пас аз барканоршавӣ аз вазифа, роҳбари ММХЛ ҳуқуқи пешниҳоди хизматрасонии пулакиро ба БАТР аз даст медиҳад.

v. **Музди меҳнати роҳбари ММХЛ.** Масъалаи ҳаҷми умумии музди меҳнати роҳбари ММХЛ аз ҷониби Комиссияи тафтишотӣ баррасӣ мегардад, ки он дар ин хусус ба Президент тавсияи худро пешниҳод мекунад. Ба роҳбари ММХЛ музд аз рӯи натиҷаҳои меҳнат пешбинӣ намешавад.

Агар Шӯро тартиби дигареро қабул накунад, ба маоши роҳбари ММХЛ коэффитсиенти ҳарсолаи тасҳеҳи аз ҷониби Шӯроӣ ноиби президентҳо тасдиқшуда татбиқ карда мешавад. Раиси Комиссияи тафтишот дар асоси машварат бо муовини раис аттестатсияи солонаи роҳбари ММХЛ мегузаронад, ки он бояд дар як мухлат бо аттестатсияи кормандони Бонк гузаронида шавад.

vi. **Аз вазифа озод кардани роҳбари ММХЛ.** Ҳама гуна қарор дар бораи аз вазифа озод кардани роҳбари ММХЛ дар асоси далелҳои қатъӣ то ба охир расидани мухлати ваколаташ бояд аз ҷониби Раёсат тасдиқ карда мешавад. Чунин қарор дар асоси маърузаи дахлдори Комиссияи тафтишот қабул карда мешавад, ки онро Президент ба Шӯро мефиристад. Дар баробари ин, Президент метавонад дар номаи ҳамроҳии худ бо тавсияи Комиссияи тафтишот розӣ набошад. Роҳбари ММХЛ метавонад танҳо дар асосе, ки боиси аз кор озод кардани корманд мегардад, аз вазифа озод карда мешавад. Қарори Шӯроӣ мудирон дар бораи аз вазифа барканор кардани роҳбари ММХЛ

ҳамчун фармони маъмурӣ арзёбӣ мегардад ва аз болои чунин қарор метавон бевосита ба Суди маъмурии БАТР тибқи Расмиёти шикоят ва Қоидаҳои расмиёт шикоят намуд.

vii. **Тамдиди мухлати ваколати роҳбари ММХЛ.** Роҳбари ММХЛ на дертар аз шаш моҳ пеш аз ба охир расидани мухлати якум ба Шӯро дар шакли хаттӣ хабар медиҳад, ки оё у номзадии худро ба мухлати дуюм пешбарӣ кардани аст ё на. Агар ӯ чунин хоҳиш баён кунад, Президент баъди машварат бо Шӯро дар чаласаи пӯшида тавсияи дахлдорро барои тасдиқи Шӯро мефиристад. Агар роҳбари ММХЛ ба тамдиди мухлати ӯ манфиатдор набошад ё ин тамдид тасдиқ нашавад, он гоҳ эълони дахлдори ҷои кори ҳолӣ нашр мегардад ва раванди интихоб, тавре ки дар банди 3.3(а)iii тавсиф шудааст, оғоз карда мешавад.

b) **Бучет.** Роҳбари ММХЛ лоиҳаи бучети солонаро (он метавонад маблағҳоро барои хароҷоти ғайриҷашмдошт дар бар гирад) таҳия мекунад, ки дар он миқдори захираҳои кофӣ барои иҷрои самараноки тамоми вазифаҳо, уҳдадорихо ва функсияҳои дар доираи Сиёсати мазкур пешбинишударо нишон медиҳад. Роҳбари ММХЛ барои тақсимкунии ин захираҳо дар дастгоҳи ММХЛ масъул мебошад.

Дар ҳолати мавҷуд набудани эътироз бучети ММХЛ барои тасдиқ ба Шӯро ба ҳамон мухлати бучети умумии Бонк пешниҳод мегардад. Аммо қарори алоҳида аз рӯи бучети ММХЛ қабул карда мешавад.

c) **Кормандони ММХЛ.** Роҳбари ММХЛ масъули роҳбарии кормандони ММХЛ мебошад, ки нисбати онҳо сиёсати кадрӣ ва расмиёти Бонк татбиқ мегардад. Роҳбари ММХЛ дар бораи ба кор қабул кардани кормандон дар доираи бучети тасдиқшуда, бидуни даҳолати роҳбарияти амалиётӣ Бонк ё Шӯро қарор қабул мекунад. Андозаи музди меҳнати кормандони ММХЛ аз ҷониби роҳбари ММХЛ дар машварат бо шӯъбаи кадрҳо муайян карда мешавад. Баланд бардоштани музди меҳнати кормандони ММХЛ мувофиқи сиёсат ва

расмиёти барои дигар кормандони Бонк қабулшуда сурат мегирад.

d) **Дастгирии ҳуқуқӣ.** Шӯъбаи ҳуқуқ ба ММХЛ ва Шӯро аз рӯи дархост оид ба масъалаҳои зерин машварат медиҳад: масъалаҳои алоқаманд бо мақоми ҳуқуқӣ, ҳуқуқ ва уҳдадориҳои Бонк тибқи Созишнома дар бораи таъсисёбии БАТР, аз ҷумла дар мавриди тафсир ва татбиқи сиёсат ва расмиёти БАТР дар алоқамандӣ бо лоиҳае, ки дар бораи он дар ариза суҳан меравад. Дар асоси дархости дахлдор шӯъбаи ҳуқуқ ба ММХЛ ва Шӯро низ дар мавриди дигар масъалаҳои расмиёти алоқаманд бо ҳуқуқ ва уҳдадориҳои БАТР вобаста бо аризаҳои эҳтимоли ва ҳар парвандае, ки тибқи Сиёсати мазкур баррасӣ мегарданд, машварат медиҳад ва қарорҳоро бе расонидани зарар ба ҳуқуқҳои Шӯро дар мавриди ҳама гуна масъалаи тафсир ё татбиқи муқаррароти сиёсати мазкур қабул мекунад. Аз рӯи зарурат, шӯъбаи ҳуқуқ ба ММХЛ дар гирифтани машваратҳои касбии ҳуқуқӣ дар робита бо қонунҳо ва санадҳои зерқонунӣ кишвар ва минтақаҳои дахлдори фаъолияти БАТР мусоидат мекунад.

e) **Мутахассисони иловагии техникӣ.** ММХЛ метавонад машваратчиёро оид ба масъалаҳои техникӣ ҷалб намояд. Чунин машаваратчиён мутобиқи Қоидаҳои харид ва банди 3.1(i) интиҳоб ва киро мешаванд ва ба роҳбари ММХЛ ҳисобот медиҳанд.

f) **Ҳамкорӣ бо роҳбарияти амалиётӣ.** Бо мақсади табодули иттилоот ва мусоидат ба фаҳмиши беҳтари масъалаҳои мавриди таваҷҷӯҳи тарафҳо Роҳбарияти амалиёти Бонк роҳбари ММХЛ-ро барои иштирок дар ҷаласаҳои роҳбарияти амалиётӣ ба ҳайси нозир ё иштирокчӣ даъват менамояд.

g) **Ҳисоботдиҳӣ.** Сардори ММХЛ ҳар семоҳа дар ҷаласаҳои Комиссияи тафтишот ҳисобот медиҳад.

Фасли IV: Инҳироф аз қоидаҳо, истисно ва нашр

Инҳироф аз талаботи Сиёсат. Шӯро метавонад ба инҳироф аз талаботи Сиёсати мазкур, ки бевосита дар муқаррароти он пешбинӣ нашудааст, иҷозат диҳад.

Истисно. Рабт надорад.

Нашри Сиёсат

Сиёсати мазкур бояд дар давоми панҷ рӯзи корӣ аз рӯзи тасдиқи он дар сомонӣ Бонк нашр карда шавад.

Фасли V: Муқаррароти давраи гузариш

Сиёсати мазкур нисбати парвандаҳое татбиқ мегардад, ки пас аз санаи эътибор пайдо намудани Сиёсати мазкур тибқи фасли VI аз рӯи онҳо аризаҳо ба ММҲЛ пешниҳод ё ба қайд гирифта шудаанд. Нисбати парвандаҳое, ки то ин сана дар ҳолати баррасӣ қарор доранд, қоидаҳои зерин татбиқ мешаванд:

а) **Арзёбиҳои чараёндошта оид ба мавҷудияти асос барои баррасии шикоятҳо:** қарорҳо дар мавриди арзёбиҳои чараёндошта оид ба мавҷудияти асос барои баррасии шикоятҳо (мутобиқи мафҳумҳои дар Қоидаҳои тартиби АБШ овардашуда) аз ҷониби роҳбари ММҲЛ ба ҷои шахсоне, ки дар яқоягӣ чунин арзёбихоро дар доираи АБШ мегузaronанд (яъне шахси ваколатдори АБШ ва коршиноси таъиншудаи АБШ, тавре ки дар Қоидаҳои тартиби АБШ барои ин вазифаҳо муайян шудааст), қабул карда мешаванд.

б) **Чорабиниҳои чараёндошта оид ба ҳалли мушкилиҳо:** коршиносони АБШ (мутобиқи мафҳумҳои дар Қоидаҳои тартиби АБШ овардашуда), ки ба сифати коршиносони АБШ оид ба ҳалли мушкилиҳо таъин шудаанд, ҷаъолияти худро оид ба ҳалли мушкилиҳо идома медиҳанд, аммо ба роҳбари ММҲЛ ҳисобот медиҳанд.

с) **Санҷишҳои чараёндоштаи риояи меъёрҳои муқарраршуда:** роҳбари ММҲЛ бо ихтиёри худ муайян мекунад, ки оё санҷиши оғозшудаи риояи меъёрҳои муқарраршуда, ки ҳанӯз тибқи Қоидаҳои тартиби АБШ анҷом

наёфтааст, бояд аз ҷониби коршиноси таъиншудаи ММҲЛ анҷом дода шавад, ё нисбати он бояд муқаррароти Сиёсати мазкур бо дарназардошти ҳаҷми корҳои аллакай анҷомдодашудаи санҷиш (инчунин муҳлати он) ва ҳулосаҳои эҳтимолии коршинос, татбиқ карда шаванд. Ҳама гуна чунин қарор бо асосноккунӣ дар феҳристи парвандаҳо нашр мегардад.

Замимаҳо.

Мундариҷаи замимаи А қисми фасли III «Супориши техникӣ» мебошад.

- Намунаи шакли ариза ба ММҲЛ
- Шакли ариза ба ММҲЛ

Фасли VI: Санаи пайдо намудани эътибор

Сиёсати мазкур аз санаи таъин намудани аввалин роҳбари ММҲЛ мутобиқи банди 3.3(а) эътибор пайдо мекунад.

Фасли VII: Тартибқабули қарорҳо

Роҳбари ММҲЛ барои татбиқи Сиёсати мазкур ҳисоботдиҳанда мебошад. Роҳбари ММҲЛ барои Сиёсати мазкур масъул мебошад.

Фасли VIII: Баррасӣ ва ҳисоботдиҳӣ

Баррасии татбиқи Сиёсати мазкур соли 2024 гузаронида мешавад. ММҲЛ ҳамасола ҳисоботҳои солоноро бо маълумот дар бораи аризаҳои бақайдгирифташуда, натиҷаҳои баррасии парвандаҳо, чорабиниҳои иттилоотӣ фаҳмондадиҳии гузаронидашуда ва таҷрибаи андӯхтаи институтсионалӣ дар давоми соли молиявӣ гузашта, тартиб медиҳад. Ҳисоботҳои солон ба Шӯро ва Президент барои маълумот ирсол мегарданд ва пас аз он дар муҳлати кӯтоҳтарин онҳо барои шиносоии омма дар сомонӣ ММҲЛ нашр мешаванд.

Фасли IX: Хуҷчатҳои алоқаманд

1. Дастурамал оид ба баррасии парвандаҳои мутобиқи Сиёсати ҳисоботдиҳӣ аз рӯи лоиҳаҳои БАТР
2. Сиёсати экологӣ ва иҷтимоии БАТР (POL/2019/[])
3. Сиёсати дастрасӣ ба иттилооти БАТР (POL/2019/[])

EBRD contacts

European Bank for Reconstruction and Development
One Exchange Square, London
EC2A 2JN
United Kingdom

www.ebrd.com

Switchboard/central contact

Tel: +44 20 7338 6000

Information requests

For requests and enquiries, please go to
www.ebrd.com/inforequest

*1096 Access to Information Directive
© European Bank for Reconstruction and
Development*